

BERGSPORT

SVENSKA KLÄTTERFÖRBUNDET

#127 september 2005 Pris: 50 sek.

Mt. EVEREST
första lyckade svenska
expeditionen på
NORTH RIDGE

DIBONA
en av Alpernas
vackraste tur

KINA
klättring i
fjärran östern

A photograph of a rock climber on a massive, textured cliff face. The climber is positioned on the right side of the frame, looking upwards. The cliff is composed of dark, layered rock with various cracks and ledges. In the background, a town with many buildings is visible under a clear blue sky. The overall scene is bright and clear.

Klättring på Sierra de Toix,
Calpe, Spanien.
Bild: Niklas Emdelius.

Bergsport utges av Svenska Klätterförbundet, SKF

Adress: Bergsport, Zetterqvist Förlag,
Amalia Jönssons gata 16, 421 31 Västra Frölunda.

Telefon: 031-743 21 70

E-post: bergsport@brant.se

Redaktör: Alvaro Susena

Layout: Johan Ljungström

Prepress: SG Zetterqvist

Annonsbokning: Thomas Palm, Ad.man & partner AB,
tel: 08-556 960 17, mobil: 070-253 97 56
thomas.palm@adman.nu

Produceras av: ZetterQvist Förlag AB,
tel: 031-743 20 80, fax: 031-743 20 90

Vd, ZetterQvist Förlag AB, Thomas Molin,
tel: 031-743 20 86

Tryck: SG Zetterqvist, Göteborg

BERGSPORT kommer ut med fyra nummer per år.

Redaktionen ansvarar ej för icke beställt material.

Texter redigeras och kortas efter behov. Åsikter
i artiklar och debattinlägg är författarens
och inte redaktionens.

Omslagsbild:

Självporträtt av Fredrik Sträng på 8600 meter.

41 **Yangshuo**
– The Krabi of China

38 **Ankare**
– Koppla om rätt

33 **Aiguille Dibona**
– En fantastisk pelare

28 **Nordexpressen**
– En boulderodysse

20 **Mental istid**
– Sandstensklättring i Elbsandstein

8 **North Ridge**
– Slit och livsviktiga beslut på Everest

23 ..... **Skarpladdat**

18 ..... **Incident**

16 ..... **Friktion, fortsättning**

17 & 06 .... **Förbundsnyheter**

SUM 2012

The New Generation

Belay
Descender Device

For UIAA Ropes
Ø 9,1 - 10,5 mm

FADERS be one
with
nature

CRUX

Crux Klätter- och Säkerhetsutrustning AB
Seminariegatan 33 752 28 Uppsala
tel. 018-55 84 13 www.crux.se

ledaren

Accessnumret som kom ut i juni kändes viktigt och riktigt. Att följa upp accessmötet i Bergsport var en naturlig uppföljning av det viktiga arbetet som Accesskommittén gör. Det bästa är att det börjar komma konkreta resultat. Ett exempel är att Bohusläns KK och Göteborgs KK har dragit igång projektet med fadderverksamheten. Där man kommer att utse faddrar för olika klippor, det vill säga kontaktpersoner som kommer att föra dialogen med markägaren och myndigheter. Just den dialogen är kanske en av de viktigaste bitarna i accessarbetet. Har andra klubbar liknande grejer på "G" är det angeläget att vi får information om detta så kan vi i Bergsport följa upp arbetet.

Det som är lite synd är att Förbundet, som en del av accessarbetet, tar nu upp frågan om "strängare bultrestriktioner i geografiska områden i stället för enskilda berg" (läs "Vi som bestämmer", sidan 6). Om man utgår från erfarenheterna i Bohuslän så är det inte sportklätterklipporna som är problemet. Tvärtom, där har det fungerat riktigt bra och markägarna är i allmänhet nöjda med hur klättrarna har agerat. Ta som exempel Birgitta i Hällsunga som klipper gräset så att vi kan parkera jämte ladan. Eller Erik som äger marken vid Skällefjäll (jag vågar kalla Skällefjäll för både sport- och tradklippa). Erik har ur egen ficka bekostat en parkeringsplats närmare klippan. Han kom upp till mig på stugan för att berätta om den nya parkeringen.

– Då slipper ni gå så långt, förklarade han.

Det finns flera exempel, Vindön, Svanvik, Tjörnbrotklippan, "you name it". Vid många av dessa klippor funkar det så bra just för att det redan finns en fadder. Jens Larssen har självmant tagit på sig den rollen vid de flesta klipporna han varit med och utvecklat. Där har dialogen fungerat och när det uppstått missnöje har man kunna rättat till det direkt. Oftast har det handlat om parkering eller öppna grindar eller så. Sällan, eller aldrig, om bultarna.

Det här numret av Bergsport har så mycket läsning att det känns som ett extra tjockt nummer, fast det är det inte. Det var dock tufft att få tag på materialet och jag uppmanar alla som sitter på bra berättelser att dela med sig. Bergsport är det vi, medlemmarna i förbundet, gör det till. Ta fram dunjackan och crashpadden nu när hösten snart är här, men glöm inte oss på redaktionen som sliter hårt.

Klättra på!

Alvaro "El Perro Viejo" Susena

EACH EXPERIENCE IS UNIQUE

EXPERIENCE ▶ CHRISTIAN TROMMSDORFF ▶ MAKALU ▶ NEPAL

design by Millet - Photo: Othmar Wagner

K JACKET: The guarantee of a three-layer GORE-TEX®XCR fabric, the strength of Kevlar reinforcements, the comfort of Stretch construction : unique protection. 740 g.

MYGAL 35: A latest-generation mountaineering pack for intensive use. Fully accessorised. For technical races. Vertical Shell back system. 1490 g.

ALPINIST GTX: A boot for extreme temperatures, automatic crampon attachment, insulation provided by GORE-TEX® Skintec Duratherm, Vibram® soleplate. 2050 g.

MAGMA WATER: Exceptional lightness for a single rope : 56 g/m, Water Resist treated for intensive use in winter conditions.

TECHNICAL WEAR
BACKPACKS
BOOTS
ROPES

WWW.MILLET.FR

För mer info:
High Sport Svenska AB
Fabriksgatan 38-42
412 51 Göteborg
Tel: 031-711 83 00
Email: info@highsport.se
www.highsport.se

MILLET

MOUNTAIN BY EXPERIENCE

VI SOM BESTÄMMER

Styrelsen har haft möte igen, denna gång i sprickiga Bohuslän. Syftet var att ta viktiga beslut och att fortsätta diskussionen kring hur vi uppnår SKF:s tre långsiktiga huvudmål.

Som är:

1. **”Hur jag som klättrare tar ansvar för access och säkerhet”.** Att varje medlem vet vad som gäller och kan ta eget access och säkerhetsansvar.
2. **Bättre samverkan inom SKF.** Delmål är att kommittéerna, samt styrelsen är mer integrerade i varandra. Det långsiktiga målet är att hela SKF har en bra samverkan.
3. **Öka andelen medlemmar ”de som klättrar ska vara anslutna”.** Vi vill att SKF skall vara attraktivt för alla klättrare.

Lars Högström (Förbundskapten) och Ulrika Tiegs (Accesskommittén) var inbjudna på varsitt informellt möte.

Ulrika Tiegs berättade vad som hänt i kommittén efter accessträffen. Det finns flera åtgärder som borde genomföras. Kommittén behöver hjälp med detta, de är jättetrötta efter jobbet med att genomföra träffen. Positivt efter träffen är att Göteborgsklubbens engagemang i accessfrågor ökat och tagit initiativet att hjälpa till i Bohuslän.

En stor fråga som är på gång är strängare bultrestriktioner i geografiska områden i stället för enskilda berg. Styrelsens synpunkt var att vi inför framtiden vill värna om områden av riksintresse för svensk klättring. Ulrika fick i uppgift att ta med styrelsens synpunkter och bolla detta vidare med accesskommittén.

Lars Högström presenterade en ny strategi utan fasta landslagstränare då både Johan Larsson och Stefan Pettersson lämnat sina uppdrag. Tanken är att externa tränare både nationella och internationella kommer bli inbjudna att hålla träningsläger för landslagmedlemmarna enligt en årsplanering. Gustav Strandberg jobbar vidare som fast tränare för juniorerna.

Huvudmålet, att Sverige placerar sig i topp tre på en världscup eller mästerskaps tävling närmar sig med Peter Bosmas 13:e plats i VM och Magnus Högströms 4:e plats i JVC och 11:e placering på JVM. Viktigaste för landslagsmedlemmarna är att ha likasinnade att träna med och erfarenheter från internationella tävlingar.

Efter dessa möten packade vi snabbt ihop oss själva och lunchen och drog till Bohus nyaste klippa; Höggerget som Jan Leyon och Jappe Pålgård hittade i somras. Klippan är hög och fin med fantastiska linjer.. typiskt Bohuslän. Förutom oss själva och Lars, Ullis med familj var även Alvaro med familj där. Kul att träffas så här och inte bara via deadline, mail och telefonsamtal.

Sedan var det lika bråttom igen att hinna tillbaks till nästa inbjudna gäst som var Kurt Hansson, proffs i strategiarbeten.

Kurt briefade sina erfarenheter och gav oss stöttning i vårt arbete, det svåra dilemma är att det alltid kommer vara 20% som är missnöjda med våra beslut. Men kära medlemmar, det är ni som valt oss!

Styrelsen har fem fysiska möten per år. För res- och rolighetsfaktorn skull är dessa möten utspridda i Sverige; februari Östersund, maj i Kjugekull, september i Bohuslän, november i Stockholm. På nästa möte den 26–27

november är även alla kommittéers ordföranden inbjudna för att bestämma hur vi ska nå de långsiktiga målen 2010.

Vill du veta vad som bestäms?

Då ska du läsa styrelseprotokoll, dessa finns hos din klubb eller på hemsidan www.klatترفorbundet.com under organisation och arkiv.

Hälsningar
Styrelsen via
Anita Rostén,
generalsekreterare

Magnus i god stil.

Peter Bosma är Sveriges genom tiderna mest framgångsrika tävlingsklättrare. Men det är på utomhusklippan han trivs allra bäst. Säkrast hittar du Peter bland blocken i Kjugekull, på branta väggar i Stockholm eller på en solig kalkstensklippa i Frankrike. Så länge vädret är bra kan man ju klättra

i vilka kläder som helst, men när det blåser och duggar krävs det mer än en bomullströja för att hålla musklerna varma. Peter klättrar oftast i kläder från Marmot, oavsett temperatur, och oavsett årstid. Funkar det för Sveriges bästa klättrare så kommer det att funka även för dig.

Marmot. Count on it.™

PETER & EASY RIDER, 8A+. FOTO: LILJANAS PÅSSON

**“Kallt? Varmt? Blåsig?
Det finns inget dåligt klätterväder,
bara dåliga klätterkläder!**

Peter Bosma

Catalyst Jacket. En hybridjacka där vi kombinerat 3-lagers Membrain med ett vattentätt softshellmaterial. En suverän kombination av komfort, slitstyrka och smidighet. Catalyst Jacket kostar 3.200 kr och finns snart i Sveriges bästa friluftsbutiker.

Marmot®
FOR LIFE
www.marmot.com

STÖDMEDLEM

För mer information, kontakta:

GRANITBITEN

Tel 08-611 39 49 • www.granitbiten.com

Vissa kommer att kalla det fusk.

Mad Rock Mugen – bra till allt.

Mugen är vår mest allsidiga sko. Lika bra på branta boulderproblem som på granit-slabs. Stå på grepp som du tidigare glidit av, häng fast sulan på en liten kristall och hooka med full kontroll. Hälen är gjuten i ett stycke vilket ger suverän passform, och har "Hooker"-kanter för maximal prestanda. Den främre sulan är gjuten i två olika tjocklekar med en hårdare och en mjukare gummiblandning. Mugen kommer att göra dig till en bättre klättrare, punkt slut. Låter det för bra för att vara sant? Testa ett par själv. Mad Rock finns hos Sveriges bästa klätterbutiker. Mer information om årets alla galna nyheter hittar du på www.granitbiten.com

MAD ROCK™
CALIFORNIA USA

MARKNADSFÖRS AV GRANITBITEN • TEL 08-611 39 49 • www.granitbiten.com

MOUNT EVEREST

Första lyckade svenska North-Ridge expeditionen

AV FREDRIK STRÄNG

Denna vår åkte ett par svenskar för att försöka nå Everest topp, bakifrån, via Tibet. De valde den för svenskar tills då obestigna leden North-Ridge. Det var ett av de värsta vädermässiga förhållandena på länge och det var inte helt odramatiskt...

Magnus Flock tar en andlig paus.

Det står "Om mani padme hum" på böneflaggorna, på smyckena, det hörs i sångerna, i bönerna, ja, i praktiskt taget allting i Tibet och Nepal. Rakt översatt betyder det "juvelen i lotusblomman" och det upprepas 108 gånger varje morgon av en sann buddhist. Frasen är den enda mening jag känner igen från det transliktande mumlande ljudet från laman som besöker vårt ABC på 6450 meters höjd före vår klättring på Mount Everest. Ceremonin eller Pujan som den heter ska uppvakta gudarna och skänka deltagarna på expeditionen framgång och trygghet under klättringen. Sherpas skyller ofta dödsfall på Everest på att en Puja inte genomförts korrekt. I Tibet kallas Everest för Chomolangma, och betyder "jordens modergudinna". När man ser Everest från baslägret på Rongbuk glaciären i Tibet så förstår man varför. Berget är gudomligt vackert! Allt annat bleknar i jämförelse och allt är extremt på detta berg. Temperatur-

skillnaden under en dag kan uppgå till 70 grader. Vindarna på toppen är ofta 50 m/s och ovanför 6500 meter så tynar människan långsamt bort. Pionjärerna på 20-talet med bland andra Sir George Mallory var de riktiga hjältarna men berget är fortfarande lika högt och lika farligt. Det är utmaningen, skönheten och drömmen som lockar hundratals klättrare till Everest varje år. Men drömmar kan lätt förvandlas till rena mardrömmen. Jag ber en kort bön framför bönestupan varje gång jag beger mig upp för berget. Jag tar en skopa ris och kastar i de fyra riktningarna och så ger sig jag och Magnus upp för berget för ett sista försök.

FÖR TVÅ ÅR SEDAN när jag och Magnus kom hem från berget Dhaulagiri, 8167 m.ö.h. där jag blev förste svensk på toppen, så kände vi båda att vi ville klättra tillsammans igen. Valet blev Mount Everest och den klassiska leden som Sir George Mallory

prövade tre gånger på 20-talet innan han försvann spårlöst den 8 maj 1924 på 8600 meters höjd bland molnen. Med hjälp av bland annat den första svenska Everest expeditionen 1987 under ledning av Ebbe Wahlund så fick jag och Magnus mycket information för att klättra leden North Ridge som de hade gått bet på.

Toppdagen

Klockan 23.30 den 21 maj lös ett pärlband av 20 pannlampor upp mörkret i lägret C3 på 8300 meter (världens högst belägna läger). Det vaggande ljuset vandrade långsamt mot Everest topp. Månen sken på halvljus och några enstaka stjärnor fladdrade i den oroliga atmosfären. Redan vid start hade jag ingen känsel i vare sig händer eller fötter. Varm sportdryck, te och häftiga rörelser värmdes knappt någonting alls. Det var givetvis något fel på kroppen och på denna höjd är det svårt att tyda

symptomen. Tydligt gick jag med feber i kroppen. Några timmar senare var jag och Pemba Sherpa ikapp Magnus som hade startat tigare än oss. Vi stod på nordostkammen och klättrade uppför "First step", en relativt enkel klätterpassage. Både jag och Magnus irriterade oss på syrgasset som inte fungerade som det skulle. Min dunjacka var täckt av ett ispannar och vittnade om att masken frusit igen. Det så kallade "Oxygen on demand system", ett nytt system från Summit Oxygen i England som lät så bra i teorin visade sig vara en livsfaran. I praktiken skulle det leverera syre när man andades in men nu gjorde systemet motsatsen. Det levererade syre när man andades ut! Fyra timmar efter att syrgaset sattes på tog den slut. Den skulle ju räcka i tolv timmar!?

"Det var nu, på 8 600 meter som jag fattade det viktigaste beslutet i mitt liv"

Regulatorn hade gängat av sig själv och all syrgas hade läckt ut.

SOLEN HADE GÅTT UPP över Tibets bruna högplatå. Magnus och jag stod nedanför "Second step", en 60 meter vertikal klippa på 8500 meters höjd som ligger på Everest exponerade nordostkam. De sista tio metrarna är svagt överhängande. Vinden ven i 20 meter per sekund, och det var -30 grader Celsius, med andra ord förbannat kallt. 1975 satte den andra kinesiska expeditionen till Everest upp en steg vid Second step. Den har nu bytts ut mot en nyare aluminiumsteg (sattes upp våren 2004 av Russel Brice expedition). På vänster sida om klippan stupar det 2,5 km rakt ned mot Kangshung facet och på dess högra sida slutar det 2,5 km

ned mot Rongbuk glaciären. Tyvärr hade vi inte tid eller ork att njuta av den otroliga utsikten. Här uppe påminns man om hur seriös klättringen är trots de fasta repen. Omkomna människor ligger utspridda längs med berget. Mätte de få vila i frid, de som satsat allt och vars familjer och vänner aldrig fick se dem i livet igen.

Det var nu, på 8600 meter som jag fattade det viktigaste beslutet i mitt liv. Jag vände om. Det blåste fruktansvärt och Magnus och jag fick skrika för att lyckas höra varandra. Jag beskrev kort för Magnus hur jag mädde. Jag skulle aldrig förlåta mig själv om jag kom ned med förfrusna fingrar och tår, eller ännu värre blev kvar. Lycka till sa vi till varandra, så försvann Magnus sakta mot "Third step", det sista klipptechniska partiet innan topppyramiden. Visst, toppen var inom räckhåll men det var också möjligheten för mig att förfrysa varenda tå och finger. Under 51 dagar på berget hade jag

klättrat hårt och varit oförskämt stark och så fick jag halsfluss och feber! Här uppe gäller det att känna sin kropp och sin knopp och veta vad man gör, hela tiden. Det finns ett begrepp som heter toppfeber. Många har satt livet till då de sprängt sina gränser och alla marginaler innan de ens nått toppen. Det beklagliga med vår dag på berget var att en sloven fick sätta livet till. Han vände inte i tid.

MAGNUS FORTSATTE MOT TOPPEN. Framför honom låg den 200 meter höga och branta topppyramiden. Var tionde meter satte han sig och hämtade andan. När Magnus var fullkomligt utmattad började terrängen äntligen att plana ut. Vid tolvtiden på dagen så ropade Magnus tyst för sig själv, JAA! Drömmen hade gått i uppfyllelse. ”We did it” ropade Magnus till sin Sherpa Furtenji, samtidigt som molnen började växa sig tjocka runt toppen på Mount Everest.

Magnus tänkte, ”ner, vi måste ner härifrån.” Då hörde Magnus hur det väste från rygsäcken. Det var regulatorn till syrgastuben som gängat ur sig själv och nu var även Magnus syrgas slut! ”Den bästa idén just då var att sätta sig och vila bakom en fin snödriva, men till min förfäran såg jag att där satt det redan en man”, återberättade Magnus då han kom ned till läger C-3. Det var en man som ett år tidigare haft samma ide, och Magnus fick genast motivationen att klättra ned med raska steg! Vädret blev nu allt sämre. Innan han lämnade läger C-3 så hade han bett Furtenji Sherpa att ta med en liten reservtub samt en termos med vatten. Men det hade Furtenji Sherpa glömt. De blev nu tvungna att dela på en tub och ransonera syrgasen hela vägen ner till läger C-3. Under nedstigningen såg de inte mer

Drömmen hade gått i uppfyllelse. ”We did it”

än någon meter då det börjat snöa kraftigt. Magnus och Furtenji Sherpa kom ner till tältet i läger C-3 strax innan sju på kvällen där jag låg och väntade oroligt på dem. Magnus var fullständigt utmattad och jag låg mest och skakade i feberfrossa. Vi var oroliga för att vi hade förfrusit tår och fingrar så vi uppsökte en Indisk läkare vid ABC på 6450 meter efter den ansträngande nedstigningen. Somliga läkare sa att det var bara till att kapa, medan andra läkare som varit i höghöjdsbranschen i 30 år sa att vi skulle ta en rejäl Whiskey var! Vi fick inga förfrysningsskador från klättringen. Magnus och jag kan se tillbaka på en lyckad expedition där Magnus blev förste svensk att ha klättrat leden North Ridge på Everest nordsida vilket är en väldigt fin bedrift!

Den första svenska Mount Everest Expeditionen

Den Svenska Mount Everest Expeditionen 1987 ville maximera chanserna för en lyckad expedition och samtidigt säkerheten på berget varför de använde sig av syrgas, sherpas och en stor organisation. Under nästan 20 år hade en kärna av svenska klättrare samlat på sig erfarenheter, kontakter och kunnande tillräckligt för att en lyckad Everest expedition skulle bli en verklighet. Den svenska Himalaya historiken började 1973 då ett gäng fjällfolk, klättrare och etnografer reste till berget Mulkila i Lahaulområdet i Indien, en topp på 6517 meter. Två år senare, 1975, genomfördes en framgångsrik expedition till det 7135 meter höga berget Nun Kun. 1981 var det dags för det första 8000-metersberget, Annapurna (8091 meter). På Annapurna traverserade Lars Cronlund och Sten-Göran Lindbladh den tre kilometer långa västkammen, på höjden 7500 meter, där ingen människa tidigare satt sin fot. De fick vända om vid foten av själva toppkonen. 1981 söktes tillstånd för att klättra Everest, och då via leden North Ridge från nordsidan via Tibet. Anledningarna var att få vara mer ifred, för att få utmaningen att söka vägar själva och för att bättre kunna kontrollera säkerheten. 16 klättrare och tio övriga (basläger, sjukvård, forskning, foto, film, journalist, radio, ledning) samt tio klättrande sherpas ingick i expeditionen. De som ingick var bland andra Daniel Bidner, Lars Cronlund samt expeditionsledaren Ebbe Wahlund.

Svenska Everest-expeditionen 1987 mötte fasanfulla stormar som i princip utplånade läger ABC (6450 m) samt de övre lägren. Vid flera tillfällen fick expeditionen avbryta arbetet att etablera lägren, retirera ned till BC och invänta bättre väder.

Den 12 maj föll Bengt Sörvik olyckligt på 7600 meters höjd. Han rutschade ned och bröt benet. Det vidtog en i sitt slag historisk räddningsaktion med läkare på 7100 meter, totalt nära 500 meter firning och i ABC gipsning, därefter 18 km bårbärning över extremt oländig terräng. Bengt fick sviter efter olyckan, men han klarade livet i behåll. Den 18 maj avancerade Lasse Cronlund och Daniel Bidner uppåt för det första toppförsöket. De etablerade den 20 maj C6 på 8050 meter i övre delen av den så kallade Great Couloir, efter en travers diagonalt in över Nordväggen. Daniel blev sjuk, men Lasse genomförde ett mycket strongt försök den 21 maj och nådde 8650 meter där han ledde partiet tätt följt av Ed Viesturs och Eric Simonson. På 8650 meter tog Lassés syrgas slut. Han fick vända om. Stora snömängder tog över, och Per Malmsten försökte ensam klättra uppåt från C6 den 23 maj. Han tvingades vända och fick simma tillbaka med snö upp till midjan. Per övernattade i snön på omkring 7800 meter men kom lyckligt ner till ABC dagen efter. (Mer om den Svenska Everest expeditionen 1987 kan du läsa om på www.strang.se klicka på Äventyr, Everest och Everest 1987).

Att tänka på inför en Everestbestigning

1) **Mat och dryck.** För alla läger ovanför 7000 meter är det väldigt svårt att äta och dricka. Ät frystorkade frukostblandningar. Ät inte kött, det kan du ändå inte smälta på den höjden. Ät mycket energibarar till exempel. Maxim. Drick mycket. Blanda Maxims original med dess electrolyte så får kroppen både energi och salter som den gör av med i stor grad på den höjden. Ha blåbär och nyponsoppa i termosen, men inte för tjock konsistens. Ät C-vitamin och multivitamin tabletter.

2) **Utrustning.** En 65 liters ryggsäck med avtagbart topplock som väger max ett kilo är bra. Ta med en gedigen reparationslåda. Var förberedd på att kunna laga allt från tält, storskor, stegjärn, pannlampor, dator och kök. Ta med en gedigen medicinlåda. Förvara alltid dina höghöjdsmediciner (Dexamethasone, Nifedipine, diamox, aspirin) samt lathund för hur de ska doseras i bröstfickan.

Använd vätskerengöring, Xinx är bäst. För North Ridge behövs en 60 cm isyxa, du behöver ingen teknisk yxa. Använd kök som du kan hänga inne i tältet. Glöm att laga maten utanför tältet. Kom ihåg att ventiler rikligt i tältet både under matlagningen och under natten då du förhoppningsvis kan få lite sömn!

3) **Pengar.** Ta med rikligt med US dollar. Få ställen tar Visa eller Mastercard i Tibet. Cach is king.

4) **Infektionsrisk.** Du vistas bland mycket folk innan och på berget. Var noga att tvätta händerna med till exempel handsprit innan du äter, pillar i näsan eller i ögonen. Använd andningsskydd i Tibet. Vägarna är mycket dammiga.

5) **Ta med öronproppar.** Din kompis snarkar och vindarna slår hårt på tältduken.

6) **Skaffa bra höghöjds erfarenhet** innan du försöker dig på Everest! Varför så bråttom?

7) **Läs många expeditionsböcker** för att förstå vad som förväntas av dig som klättrare för att lyckas och för att bli mentalt förberedd för utmaningen.

Leden North Ridge

Leden North Ridge, utgår från östra Rongbuk glaciärens slut där isväggen mot North Col börjar. Samtliga leder på Nordsidan förutom lederna via West Ridge har gemensamt basläger cirka 18 km längre ned (norrut) på Rongbuk glaciärens morän. BC ligger på cirka 5200 m.ö.h. Till BC kan man köra med bil, men därifrån är det en lång anmarsch till övriga läger jämfört med den Nepalienska sidan. Normalt etableras sex stycken läger på leden North Ridge. De flesta sätter upp ett mellanläger på cirka 5800 meters höjd mellan BC och ABC (6450 meter) på grund av avståndet. Den riktiga klättringen börjar först när vi lämnar ABC och ska klättra den 30–50 grader branta väggen till North Col på 7050 meter. Att finna tältplats i lägret C1 på North Col kan vara besvärligt då det ligger på en brant kam och många expeditioner försöker hitta tältplatser. På nordkammen etableras ytterligare två läger. Ett på 7700 meter (C2) samt ett på 8300 meter (C3). Båda lägren är extremt exponerade för väder och vind. Stenarna lutar nedåt på nordsidan varför man får väldigt lite hjälp när man ska klättra och sätta säkringar. Efter läger C3 så återstår 550 vertikala meter till toppen. Mellan läger C-3 och toppen finns tre stycken så kallade "steps". Det är egentligen bara second step som är krånglig men här finns oftast fasta rep och en stege som man kan gå på. Efter det sista relativt enkla klätterpartiet third step på 8700 meters höjd så klättrar man upp på snöpyramiden för att sedan traversera på brant och lös sten till toppkammen. På toppkammen återstår 50 längdmetrar till toppen.

Acklimatisering

Olika personer acklimatiserar sig olika. Vad som är rätt för dig kan vara fel för någon annan. Bara för att du inte acklimatiserar dig snabbt innebär det inte att du fungerar sämre på högre höjd. Tumregeln är dock att undvika att bli höjdsjuk för då är sannolikheten stor att äventyret är slut för denna gång. Undvika dessutom att tillbringa allt för lång tid på hög höjd eftersom man då blir svag och kroppens muskler bryts ned snabbare. Börja med att föracklimatisera dig på en 6000-meters topp i Tibet eller Nepal. Åk sedan till BC i mitten av april. Gå till ABC och stanna några dagar. Klättra upp till North Col 7050 meter och gå tillbaka till BC. Nästa gång sover du en eller två nätter på 7050 meter och går upp till 7500 eller 7700 meter och etablerar C-2. Gå sedan ned till BC. Åk ned till lägre höjd, cirka 4300 meter och invänta bra väder rapport för nu är du redo för toppattacken.

Att ta sig till Everest BC

Det finns tre sätt att ta sig till Everest BC i Tibet på:

- 1) Med Air China till Lhasa. Därifrån får du åka fyrhjulsdriven bil i två dagar till BC.
- 2) Med buss/fyrhjulsdriven bil från Kathmandu till Tengri (en dag). Här stannar du ett par dagar och acklimatiserar dig för att sedan fortsätta till Everest BC (en dag).
- 3) Du klättrar via Nepal och South Col och går ned på Everest nordsida. Detta har bara gjorts vid något enstaka tillfälle.

Fotnot:

På grund av att Fredrik Sträng vid redigeringen av tidningen befann sig i Tibet har vi inte bildtexter till alla bilder från expeditionen.

KLÄTTERKURSER 05

**Nybörjarkurser
Fortsättningskurs i
Göteborg och i
Nissedal, Norge**

Ring för mer information
033 41 09 04
eller gå in på www.friluftsfabriken.se

 FRILUFTSFABRIKEN

Fakta: Mount Everest

Höjd: 8850 meter, blev bekräftad under en mätning den 5 maj 1999.

Position: Nepal/Tibet, Latitud: 27°59'16" N, Longitud 86°55'40" E

Bästa klätterperiod: April, Maj (pre-monsun)

Förstabestigningen: 1953 av Sir Edmund Hillary och Tenzing Sherpa Norgay

Preliminärt dagsprogram: Läs vårt preliminära dagsprogram på www.strang.se klicka på Äventyr, Everest, Expeditionen och Dagsprogram.

Klätterleden: Mer om klätterleden North Ridge kan du läsa om på www.strang.se klicka på Äventyr, Everest, Expeditionen och Klätterleden.

Kostnad: Du kan köpa dig en plats på Everest nordsida från cirka 45 000 SEK. Om du vill ha "full-service" så får du lägga ut 190 000 SEK och uppåt.

Karta: Mount Everest 1:25 000 National Geographic Society, ISBN: 3-85515-105-9

Svenskar på toppen: Mikael Reuterswärd (1990), Oskar Kihlberg (1990), Lars Cronlund (1991), Göran Kropp (1996), Göran Kropp (1999), Renata Chlumska (1999), Tina och Tomas Sjögren (1999), Magnus Flock (2005), Mattias Karlsson (2005)

LÄNKAR

Information om Fredrik och Magnus expedition till Everest: www.strang.se

Arrangör på Everest: www.summitclimb.com

Allt du behöver veta om alla expeditioner till Everest: www.everestnews.com

Väder, expeditioner, fakta om expeditioner: www.explorersweb.com

Bilder på Everest, länkar mm: www.peakware.com

Photo: Per Engman

Silva L1, med sin 3 Watt Luxeon™ LED lyfter kompakta pannlampor till en helt ny dimension. Prestanda i absolut världsklass. Lång brinntid och låg vikt gör L1 till det självklara valet för den kräsne användaren.

- ⇒ 4 ljuslägen: Power Save, Medel, Stark och blinkfunktion
- ⇒ Brinntid upp till 200 timmar
- ⇒ Ljusräckvidd upp till 63 meter
- ⇒ Ultra stark Luxeon™ 3 Watt LED
- ⇒ Externt batterifodral ingår

SILVA
Get out there™

Silva L1

Fortsättning:

FRIKTION

– vän eller fiende?

I Bergsport nr 126 använde jag på sidan 14 fel tecken i följande stycke:

”Exempel och konsekvens i ett dynamiskt system

Vi gör det enkelt (väljer ett värde) och säger: Den låsta repbromsen börjar löpa vid belastningar > 300 daN. Om försteman ...”

FEL! Ska självfallet vara: Vi gör det enkelt (väljer ett värde) och säger: Den låsta repbromsen börjar löpa vid belastningar med 300 daN. Om försteman ...

Sedan hoppade en stor tabell (från INSA 2001) i redaktionsarbetet ur sin rätta plats i Fotnot 1 till överst på sidan 15, sånt händer. Alltså: koppla ihop texten i Fotnot 1 med den stora tabellen på sidan 15.

Jag köpte efter skrivandet av artikeln en Petzl Reverso. Den har i förhållande till tidigare Reverso förändrats med tillägg av ”friktionsräfflor” på bromssidan.

År 2005 rekommenderar Petzl, att den nya Reverso används för säkring av förstaman med 10–11 mm enkelrep.

År 2001 använde INSA i testet rep med diameter 9,4 mm.

Lärdom: Tester är sällan tillräcklig information i lång tid. Läs även bruksanvisningarna noggrant!

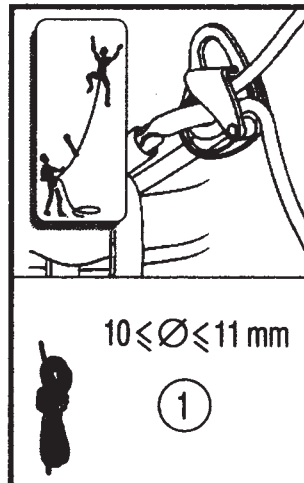
Martin Nilsson har gjort en illustration på friktions betydning. Vi hoppas den gör det enklare förstå texten här och på sidorna 14–15 i nr 126!

Rafael Jensen / medl. säkerhetskommittén

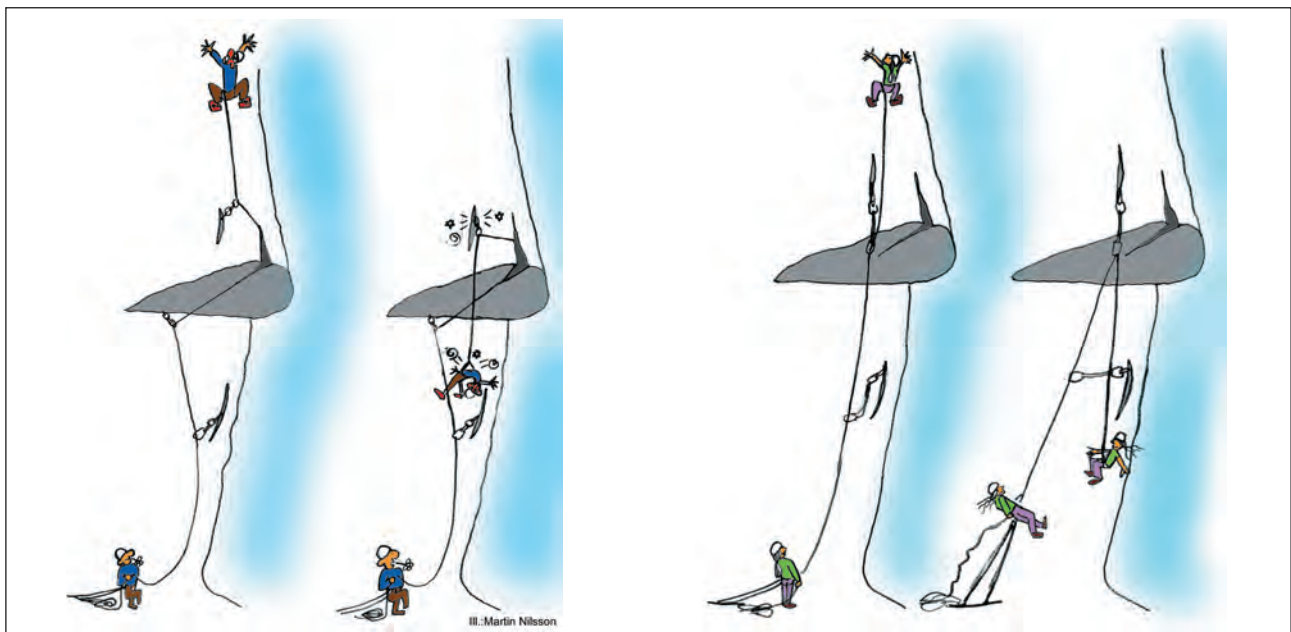

Petzl Reverso

Petzl Reverso

Skiss på enkeltrepsdimensioner hämtat ur Petzls manual.

Information om Handslaget

Handslagspengarna fortsätter att komma in till Klätterförbundet och år tre har vi tilldelats hela 274 000 kr! Så sätt igång och sök pengar som gynnar Barn & Ungdomsverksamheten i just din förening! En särskild satsning görs på utbildning, beställ tex tvådagars kursen "Barn & Ungdoms klätterpedagogik" till just din förening och få hela eller större delen subventionerad via handslaget! Gå in på hemsidan och ladda ner ansökningsblanketten, skicka den sedan till kansliet.

Har ni några frågor så maila mig på peter@northbound.se

Peter North, SKF ansvarig Barn & Ungdomsfrågor

Välkomna på Instruktörsseminarium 22–23 oktober!

Som går av stapeln i Göteborg denna höst. Utbildningskommittén bjuder på ett späckat schema med både utbildning, information och underhållning. Du som är auktoriserad instruktör (inne, klippa, is) måste för att upprätthålla din licens, delta på ett seminarie minst var tredje år. Inget hindrar dock att du kommer oftare! Kostnad är 300 kr och anmälan är bindande.

Anmälan görs till utbildning@klatterforbundet.com

Utbildningskommittén

BERGSPORT KOMMITTÉ

Vill du vara med och bestämma över innehållet i Bergsport?

Vi söker två personer, varav en bosatt i söderut och en norrut i Sverige. Gärna med stort kontaktnät och olika intressen inom klättring. Du kommer att hjälpa till att söka specifika artiklar och hjälpa till att få stor spridning i vår medlemstidning tillsammans med Bergsports redaktion. Uppdraget är idéellt.

Maila en rad om dig själv till kansliet@klatterforbundet.com, senast den 31 oktober.

Ekspeditionskommittén...

...vill med boken Svenska Pionjärer tacka Anna Rossby för hennes upplysning om klättermöjligheter i Tibet och Sherpas betydning vid hennes bestigning av Mount Chitzi i Bergsport nummer 126, sid 42–45.

...har fått ett par informationer att korrigera/komplettera listorna med i Bergsport nummer 125 och 126. Vi hoppas på flera och vill senare publicera detta komplement i Bergsport.

Björn, Mikael & Rafael

<p>MAMMUT</p> <p>Gammal beprövad läst som ger optimal passning tillsammans med ett syntetläder som inte töjer sig. "Quick-lace" system.</p> <p>Just nu 799:- (Ord. pris 949:-)</p> 	<p>Black Diamond</p> <p>Nu med lägre vikt med samma oslagbara expansionsomfång.</p> <p>Nyhet! 689:- (Pris exempel 0,4)</p> 	<p>WILD COUNTRY</p> <p>HELIUM Quickdraw 72 gram, 10 mm dyneema.</p> <p>Just nu 279:- (Ord. pris 300:-)</p> 	<p>ROCK & ICE Climbing and Safety Östgötagatan 23, 116 25 Stockholm</p> <p>Mammut Galaxy 10 mm, 60 meter</p> <p>1795:-</p>
<p>Alla priser är inklusive moms. Frakt tillkommer vid beställning av varor.</p>			
<p>CERTIFIED LA SPORTIVA RESOLE & REPAIR</p>		<p>MAD RUBBER RESOLE CENTER™</p>	
<p>www.rockandice.se Tel 08-644 41 49 • info@rockandice.se</p>			

Nära livet upplevelser

För de som varit med ett tag i svensk klättring är Lasse Svadängs en välkänd figur. Lasse började klättra i mitten på 70-talet och var från start fokuserad på att utveckla klättringen först i Stockholmsområdet men ganska snart också i Bohuslän. Lasses entusiasm för att med kommunala färdmedel ge sig ut i höstrusk eller vinterstorm för att inspektera ännu en åttametersklippa som han funnit på någon av sina slitna kartor är sannerligen berömvärd, liksom hans förmåga att lura med sina kompisar på dessa tröstlösa expeditioner. Detta idoga sökande har dock resulterat i ett antal klassiska klätterklippor och många fruktade Svadängskreationer. Fruktade pga Lasses förtjusning i "tunn" klättring i svårsäkrad terräng, relativt långa "runouts" säkrade med små, pilliga kilar. Trots att detta har Lasse aldrig råkat ut för någon olycka. De till synes små marginaler han klättrar med kompenseras sannolikt av gott omdöme och framför allt av en mycket god kännedom om just sina egna marginaler. Det är analogt med det tänkande som fanns inom klättringen i början av förra seklet som kan exemplifieras av uttrycket "the leader mustn't fall". Det vill säga, säkerheten sitter inte i utrustningen utan i huvudet på klättraren. På den tiden hade man överhuvud taget inga mellansäkringar, men även idag är det en sund inställning att som grundprincip undvika att "testa" sina säkringar. En vacker dag "misslyckas" testen. Många gånger har jag knappt vågat titta på när Lasse leder och som andreman undrat "hur vågar karl'n?". Dock har jag bara sett Lasse ta ett förstemansfall under alla år. Det fallet var dessutom det kortaste förstemansfall jag någonsin sett – cirka två decimeter.

Jan Liljemark

På väg mot Dalarna för att fira midsommar blir jag uppringd av Jan Leyon som insisterar på att jag skall skriva om de "nära döden upplevelser" jag har haft under min 30-åriga klätterkarriär. Jag försöker tala om för honom att jag aldrig haft några sådana utan tvärtom njutit av nästan varje ögonblick som jag har fått klättra. Skriv om det i stället då säger han, det kan väl vara lika intressant att höra hur du har kunnat klättra i 30 år utan att en enda allvarlig incident har inträffat.

Jag kan se flera skäl till att jag har klarat mig så länge utan allt för många skräckupplevelser. Ett skäl tror jag paradoxalt nog är att jag redan från början har föredragit (varit tvungen) att i största möjliga mån leda så fort det skulle klättras. I mitten av 70-talet när jag började klättra fnystes det åt klättring med topprep, skulle det klättras på allvar så skulle man leda. Detta i kombination med att jag inledningsvis inte hade någon mera erfaren klätterpartner att tillgå utan i stället fick locka ut mina mer eller mindre skeptiska vänner med om möjligt ännu mindre erfarenhet än jag själv gjorde att jag sakta men säkert arbetade mig upp i graderna, oftast i den skarpa änden av repet. Detta sätt att angripa klättringens mysterium gav väl inte direkt någon maximal fysisk träningseffekt men jag blev ständigt konfronterad med de begränsningar som fanns inne i mitt huvud. Med modet förstärkt med dåtidens doping (mellanöl) och en preferens för traverser (jag var ju så svag) så lärde jag mig att fokusera endast på de närmaste metrarna fram till nästa säkring/bra grepp. Ett förstemansfall var inget alternativ utan jag backade hellre tillbaka. Gradvis lärde jag mig, för att citera Jan i hans inledning; "Det vill säga, säkerheten sitter inte i utrustningen utan i huvudet på klättraren."

Men visst har huvudet svikit mig emellanåt, ibland med dråpliga resultat, ibland med mindre roliga konsekvenser.

I BÖRJAN AV 80-TALET befann jag mig på Gritstoneberget ute på Tyresö, sydost om Stockholm. Ambitionen var att göra en nytur på den nedre väggen. Mossigare, skuggigare och utan egentliga linjer har den nedre väggen på Gritstoneberget med all rätt

aldrig fått riktigt samma status som den övre väggen där riktiga Stockholmsklassiker som Sveltiga grisen och Urkki går. Jag hade ögonen på en nytur. Möjligheten att göra en nytur överskuggade då som nu alla tänkbare dubier man kunde tänkas ha om ledens kvalitet och dess möjlighet att locka till ytterligare bestigningar. Som ni nu inser är driften att göra skräfturer bara för att de är nybestigningar inget nytt fenomen! Hur som helst, sex meter högre upp och tre små mässingskilar senare men i full kontroll märker jag till min stora förvåningen att fötterna slinter och fingrarna raknar. Till min ännu större förvåning märker jag på vägen ned att samtliga (i mitt tycke för all del marginella men ändå acceptabla) kilplaceringar floppar och jag i stället för att bli hängande i repet, frustrerat sparkande i väggen som sig bör, plötsligt befinner mig liggande i mossan under väggen, förvånat stirrandes upp på mina förskräckta replagskamrater. Med ett stor mått av tur och med lite Guds försyn hade jag lyckats landa i det enda riktiga mosspartiet under klippan. Utan luft men för övrigt fullkomligt oskadd var jag mest förbannad över att jag för en gångs skull hade valt att falla vid fel tillfälle. Turen gjordes sedan av Lasse Grankvist och mig. Vi fegade dock ur och satte en borrbult som säkring på själva kruxet vilket till min tröst var just den passagen varifrån jag tidigare hade kratrat. Leden finns med endast som en notis i den nuvarande Stockholmsföraren och är mig veterligen aldrig repeterad. Om det finns något att lära av detta är det väl att mässingkilar är väldigt små och att helst hela kilen skall försvinna in i klippan när du lägger dom. Om så ändå inte är fallet så är det ett plus om leden går ovanför en rejäl mossbädd. Du faller mjukare då!

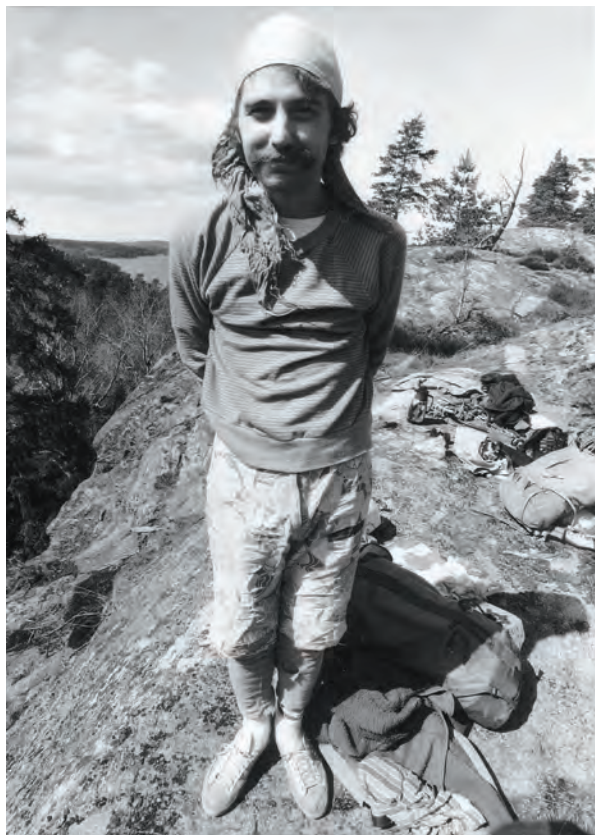

NÅGRA ÅR SENARE är jag och min gamle vapendragare Niklas Björnerstedt på Dödskalleberget, en annan Tyresöklippa. Dödskalleberget är för den oinformerade en av de finare sportklätterklipporna i Stockholm med ett antal magnifika turer, de flesta dock ganska (i vissa fall väldigt) svåra. Jag kommer som ni har förstått från en annan tidsålder och har aldrig varit någon sportklättrare och kommer heller aldrig att bli någon (även om jag jobbar på det) och väljer i stället Magnus led, en kilsäkrad tur mitt på väggen. I föraren är den beskriven som "Svår i början, halvlätt på mitten och halvsvår mot slutet". Formen är dålig men jag lyckas komma över det första svåra partiet, får i en medioker vajerkil cirka fem meter upp, men blir sedan stående. Detta är ingen "deja vue" upplevelse från tio år tidigare, här inser jag att möjligheten att jag skall falla är överhängande och att den tyvärr ökar för varje sekund. Jag försöker backa, det fungerar naturligtvis inte och jag finner mig raskt på väg nedåt. Den ensamma kilen åker och jag befinner mig än en gång liggande på marken, denna gång tittandes upp mot Niklas (som dock inte ser så förskräckt ut). Precis som förra gången lyckas jag landa kroppen i mjuk mossa men huvudet har inte samma tur utan landar i stället på en sten som sticker upp längre ned i sluttningen. Blodet sprutar väl inte direkt men håret blir i alla fall klubbigt. Sjukvårdskun- nign personal finns i närheten av i form av Ulrika Tiegs och efter Ullis om inte ömma så åtminstone effektiva omplåstring tycker jag kaxigt att jag åtminstone borde klara av att säkra Niklas under resten av dagen. Ullis insisterar dock på att jag skall åka till sjukhuset för att se efter om det behöver sys och jag får till slut några stygn i huvudet. Detta är dock den enda gången jag har gjort mig illa på riktigt under alla mina år som klättrare.

SKRÄMMANDE UPPELVELSER i samband med klättring är ofta förknippade med stora turer i stora berg. En anledning till att jag har klarat mig undan den typen av upplevelser är nog att jag under den period då jag var mest aktiv som klättrare var fullt upptagen med att klättra och göra nya turer i alla de mindre klippor som finns runt om i landet. För de stora turer som jag trots allt har gjort och inte minst försökt att göra har

jag oftast lyckats hitta rätt klätterpartner. Med detta menar jag personer som ger mig en känsla av att om det ballar ur så finns det alltid extra resurser att plocka fram. Resurser som gör att man i bästa fall kommer upp i alla fall, i sämsta fall utan problem och utan "nära döden upplevelser" lyckas göra en ordnad reträtt.

LASSE GRANKVIST OCH JAG befinner oss sommaren 1992 på väg till Romsdalen för att göra ett försök på Svenskerutten alterna-

Lasse Svadäng någon gång i mitten av 80-talet. Bilden är tagen ovanför "Orgier på personaltoaletten" ute på Dyviksuddet utanför Stockholm. En klassiker på 80-talet, numera sorgligen igengrodd. Bild: Birger Hedlund.

tivt Rimmon route. Lasse har gjort Svenskerutten några år innan tillsammans med Åke Danielsson och är mest sugen på Rimmon men jag tror mig om att kunna övertala honom bara vi kommer upp på väggen. Klätterformen är god, ambitionen hög men bara några dagar innan har det snöat ända ner till 1000-metersnivån. När vi kommer fram är det dock fint väder men ganska kallt. Vi tar in på Aaks och sover några timmar innan vi ger oss av och börjar anmarschen upp mot "Intro wall". Anmarschen upp mot "Intro wall" och Trollväggen är i mitt tycke ett av de mest inspirerande ställen man kan befinna sig på. Ju längre in man kommer i grytan ju högre reser sig väggarna runt omkring och den borgerliga grottekvarn

där man normalt tillbringar sitt liv trängs längre och längre bak i ens medvetande för att tills slut helt försvinna. Det kommer hela tiden stenras från väggarna ovanför som dunsar ned i snöfältet för att sedan rulla vidare och bygga på stenskravlet. Vi håller oss dock i vänsterkanten av snöfältet beväpnade med varsin träpinne som stöd och känner oss egentligen aldrig hotade. Väl framme under Intro wall ser det inte speciellt kul ut. Den normala vägen upp, med de fasta repen, är ett mindre vattenfall. Längre bort åt vänster är ett annat vattenfall, modell större. Däremellan är en veritabel grushög, där smältvatten från det senaste snöfallet har lämnat grus på alla grepp och steg. Inte direkt inbjudande men den enda tänkbara vägen upp och vi har rest väldigt långt. Jag leder. 20 meter upp, efter ganska lätt klättring men med varje grepp och steg fullt med grus får jag i en vettig säkring. Jag klättrar vidare och kommer upp i ett parti där gruset övergår i 70-gradig mossuttning. Klättringen är inte speciellt svår men varje grepp och steg är fullt med mossa. Tricket är att inte stanna för länge på samma ställe utan att hela tiden röra sig snabbare än gruset rullar. Efter att ha lyckats placera en halvbra friend, kan jag göra en travers med repstöd snett nedåt höger till en ganska miserabel standplats varifrån jag kan ta upp Lasse. Lasse leder vidare uppåt, en hel replängd med lätt klättring men utan en enda mellansäkring. Min standplats skulle troligen inte klara att hålla ett förstemensfall men jag är ändå inte speciellt orolig, det skall mycket till för att Lasse skall ramla på den här typen av klättring! Jag följer upp, Lasse har en bastant standplats runt ett stort block. Härifrån kan vi se vägen i hela dess prakt. Det strömmar vatten nerför hela leden. Vi retirerar. Två firningar rakt igenom det lilla vattenfallet, den första runt det stora blocket tar oss tillbaka till snöfältet. Läskigt? Ja visst. "Nära döden"? Nej, långt ifrån. På'n igen? Definitivt.

Som ni ser, 30 års klättring utan "nära döden upplevelser" utan tvärtom kul nästan jämt.

Lasse Svadäng

MENTALT PRESSAD I SACHSEN

Ibland kan man få för sig att man är riktigt duktig att klättra. Själva får jag ibland för mig att jag har ett hyfsat psyke. Kanske inte bäst av alla, men långt ifrån sämst. I en sådan värld av falsk självuppfattning brukar det som regel ganska snart komma en bekräftelse på att man inte ens är en medelmåtta, utan helt enkelt värdelös.

Nästan varje led jag klättrat på detta ställe har hittills slutat i smått otroliga urpsykningar. På denna plats verkar jag dock vara ganska ensam om detta, för här är det fullt av klättrare, som alla klättrar skräckleder, som jag får magsår bara av att titta på.

VAD ÄR DÅ DETTA för ett ställe att tillbringa sina få semesterdagar på? Jo, vi hade en kväll på Eichlercampingen i Frankenjura kommit i samspråk med ett äldre par från Dresden i Tysklands östra delar. De hette Rolf och Irene och hade nyligen gått i pension och kunde således ägna valfri tid åt klättring, camping, surfing och annat kul. Påföljande dag slog vi följe med dem till klippan. Medan jag och Åsa dinglade runt i överhängen, riggade Rolf backankare av ruttna stockar, stenar, rötter och annat smått och gott. Hans fru Irene hade nämligen lagt av med klättring och ägde inte längre någon sele. Hon kunde emellertid hantera en HMS-knut, och kunde på så sätt säkra Rolf från dessa ankare. Rolf bjöd sedan in oss att klättra på hans hemmaklippor i Elbsandstein, Sachsen. Efter ett par veckor i Frankenjura styrde vi bilen österut och åkte dit.

SOLEN GASSAR och det är minst 25 grader varmt när vi vandrar in i det undersköna klätterområdet Bielatal. Området skulle möjligen kunna liknas vid något sandstensmecka i Utah. Om det nu inte vore för all bokskog som finns här. Sandstenstornen i Elbsandstein är dessutom lite rundare i formen än de amerikanska. Vi har varmt upp på en ganska lätt led, som emellertid slutade i en präktig urpsykning. Till och med mina normalt frasigt torra handflator blev svettiga i värmen. Kanske inget problem tänker ni, men här i Elbsandstein är det inte under några villkor tillåtet att använda krita. Eftersom bultning bara är tillåten på "lead" och bultarna är 25–30 cm långa, blir det dessutom ofta tämligen glesbultat. Ofta är det imponerande att någon har tordats eller orkat bulta överhuvudtaget. Kilar och friends är heller inte tillåtna, eftersom de

noter ut den porösa sandstenen. Istället får man använda knutar och slingor att säkra med. Vår uppvärmningsled har tre bultar på 25 meter och inga bra knutlägen. Inte så tokigt med östtyska mått faktiskt...

SENARE PÅ DAGEN ska vi klättra på ett sandstens-torn som heter Schiefer Turm. Leden vi ska klättra heter Alter Weg, vilket betyder att det är tornets äldsta led. På de flesta sandstens-torn finns följaktligen en Alter Weg. I fören står det att förstabestigningen av vår led genomfördes den 3 december 1905 av den tidens hot-shot Oliver Perry-Smith. Första replängden är en kamin. Rolf tycker att kaminer är barnsligt enkla, så han får börja. Rolf berättar att på granntornet användes en 30 meter lång vertikal kamin som nedstigningsled ända fram tills mitten av 1980-talet, då man satte upp ett rapellankare. Andra replängden på Alter Weg börjar med ett litet hopp över till andra sidan kaminen, till ett sluttande fotsteg och ett par risiga lister som jag inte kan se från där jag står. Därifrån klättrar man 5–6 meter i svagt överhängande terräng till den första bulten, och sedan ytterligare sex meter till toppen av tornet. Det är bara att glömma allt man lärt sig om fallfaktorer och det olämpliga i allt falla direkt i standplatsen, för ingen verkar bry sig om detta här. Eller rättare sagt så är det sällan klippan medger andra möjligheter, och då får det bli som det blir. Klättringen här verkar vara allmänt accepterad som en riskabel syssla, som kräver rätt mycket mer av utövaren än många av oss svenska klättra förmodligen

kan föreställa oss. Jag känner hur handsvetten forsar fram, hur nerverna brottas ikapp med syrans attacker på magsäcken, samtidigt som jag känner ett extremt behov av att vara modig. Det hela slutar tyvärr med att

Rolf Seipert läser i toppboken på Brosinadel.

jag blåvägrar. Åsa verkar heller inte direkt sugen. 65-åriga Rolf har dock inga problem att klättra upp. Han har förstås klättrat leden flera gånger tidigare, och tycker att den är jättefin. Det är den förstås också en stor upplevelse, fast lite äcklig. Bulten är enligt guideboken placerad i efterhand. Perry-Smith och hans polare klättrade alltså upp här för 100 år sedan utan mellansäkringar, med raggsockor på fötterna, eller vad de kan tänkas haft på sig.

VI AVSLUTAR DAGEN med att klättra en led som heter Breiter kamin. Som namnet antyder är leden en kamin av det bredare

Åsa Stenlund i Bialatal.

slaget. Bredden varierar någonstans mellan 150 och 200 cm. Varken jag eller Rolf har tillräckligt långa ben eller viga höfter för att kunna spreisa hela vägen upp. Jag har en del svårigheter när jag som andreman ska rensa bort Rolfs säkrings slingor. På grund av kaminens bredd har jag tvingats väggklättra på kaminens ena sida några meter. Det har tydligen Rolf också gjort, fast på kaminens andra vägg. Från min sida av kaminen har jag alltså ingen möjlighet att nå Rolfs slingor. Efter en del svärande och viftande med fötterna får jag tillslut släppa alla grepp och låta min kropp göra en hård hockeyackling i kaminens andra vägg. Väl på toppen ingår det att göra åtminstone två "Svolvaergeitahopp" för att fylla i den obligatoriska toppboken som sitter ett par torn bort.

NÅGON DAG SENARE ska vi klättra vid Affenstein. Här är tornen högre än på de flesta andra ställen, ofta runt 100 till 150 meter. Inte helt olikt det spanska Riglos, fast som vanligt är klipporna omgivna av en svalkande bokskog. Här är det vanligt med 15 till 20 meter till första säkringen, och det kan vara lika långt till den andra. Jag får

lära mig att man bör ha två expresser i bultarna, med uppochnervända karbiner för säkerhets skull. Sviterna av en "rip-pad" säkring här består förmodligen av mycket mer än fjärilar i magen.

DEN MEST MINNESVÄRDA leden denna dag heter Ostweg, som går på tornet Brosinadel. Leden är en 100 meter lång kamin i tre replängder. Andra replängden ser extremt luftig ut, då den börjar med ett tak där man ska pressa sig upp i en trång kamin. Åsa har känt sig lite ovan vid luftiga leder och kaminer och undrar om det inte finns någon annan led. Rolf rycker på axlarna och säger att det inte kommer att bli några problem, den är lätt, det är bara en femma. Rolf har minsann sett oss svinga loss i Frankenjuras pockets (där det finns plenty av borbultar) och är säker på vad vi går för. Åsa tillstår att även som den är lätt kan den ju vara i luftigaste laget,

men skilda språk sätter nog lite grus i kommunikationerna. "Det är bara en femma", säger Rolf. Så vi rockar loss, och leden visar sig vara en upplevelse med fin, bökgig och underhållande klättring hela vägen till toppen. De sista tio metrarna ersätts kaminen av en rundad arête. Denna passage är också en av ledens kruz. Efter drygt 40 år som populär klätterled har det här slitits fram fotspår i den mjuka sandstenen. Rolf har lite ont i ett finger, så jag erbjuder honom att stå på mina axlar för att passera kruzet. På denna passage blev det för svårt för förstabestigarna, som därför valde att bygga ett mänskligt torn. På tyska kallas detta "unterstütz". Unterstütz kan ske i många tänkbara former, såsom mänskliga pyramider. Sådana pyramider behöver nödvändigtvis inte byggas från marken, utan kan ske på betydligt luftigare platser. En klätterskamrat kan också med fördel användas som bro mellan två klipptorn. Här kan man snacka om gott replagsarbete. Idag är det dock inte längre så vanligt att man använder sig av unterstütz. Denna passage klarar vi av utan unterstütz, och snart sitter vi på toppen och läser i toppboken.

PÅ VARJE TORN finns en plåtlåda med en bok som alla klättrare fyller i. Genom dessa böcker finns det mycket detaljerad information om de leder som finns. I förarna framgår det därför inte bara vilken år leden gjordes, utan även exakt datum. Det framgår såklart också om förstabestigarna använde unterstütz. Unterstütz är bara till-låtet att ta till om förstabestigarna använde sig av denna teknik. Övrig användning ger ingen godkänd repetition. Det står också om leden gjorts utan att klättrarna vilade i bultarna. I Elbsandstein är det helt okej att vila i bultarna, men leden får då en lägre grad än om den görs "redpoint" – utan vila. Man kan också läsa om förstabestigarna använde sig av "schwebesicherung", vilket innebär att man sätter säkringar i ett närbeläget träd i brist på andra säkringar. För efterföljare är det naturligtvis godkänt att nyttja denna teknik under förutsättning att förstabestigarna gjorde det.

PÅ RESANS SISTA LED får jag återigen erfara vad psyke och starka traditioner innebär för klättringen här. Jag har klättrat tio meter av andra replängden, fått till ett par bra knutar och står precis ovanför första borbulten. Med väldigt svettiga händer. Och 15 meter rätt svår klättring kvar till toppen utan säkringsmöjligheter. Jag klättrar upp ner några gånger för att känna på kruzet. Men som sagt, det är både skrämmande och svettigt. Ungefär som att vara mordhotad i en bastu. Det här innebär en svår brottningsmatch med mitt huvud. Jag vill så gärna klara detta, men samtidigt har jag en bild av att jag kommer att köra fast för långt över säkringen och inse att jag inte bara är värdelös utan även dum i huvudet. Denna mentala brottningsmatch tar lite tid. Rolf undrar vad jag har för planer. Jag är besviken på mig själv och suckar att klättring tydligen betyder för lite för mig och att jag inte bryr mig om varken stil eller stolthet utan kan tänka mig att fira av. För Rolf är det tvärtom just elbsandsteinsk god stil och stolthet som betyder något i detta läge. Jag förstår att han heller inte är särskilt förtjust i den långa "runouten", men han håller tyst och biter ihop. Rolf klättrar således uppåt i suverän stil. Snart ropar han att jag kan lägga av. Och det gör jag. Fast jag lägger inte av med klättring. Nej, här ska byggas psyke, Losac ska ätas, och så ska handsvettens gåta lösas.

Text och bild: Fredrik Eliasson

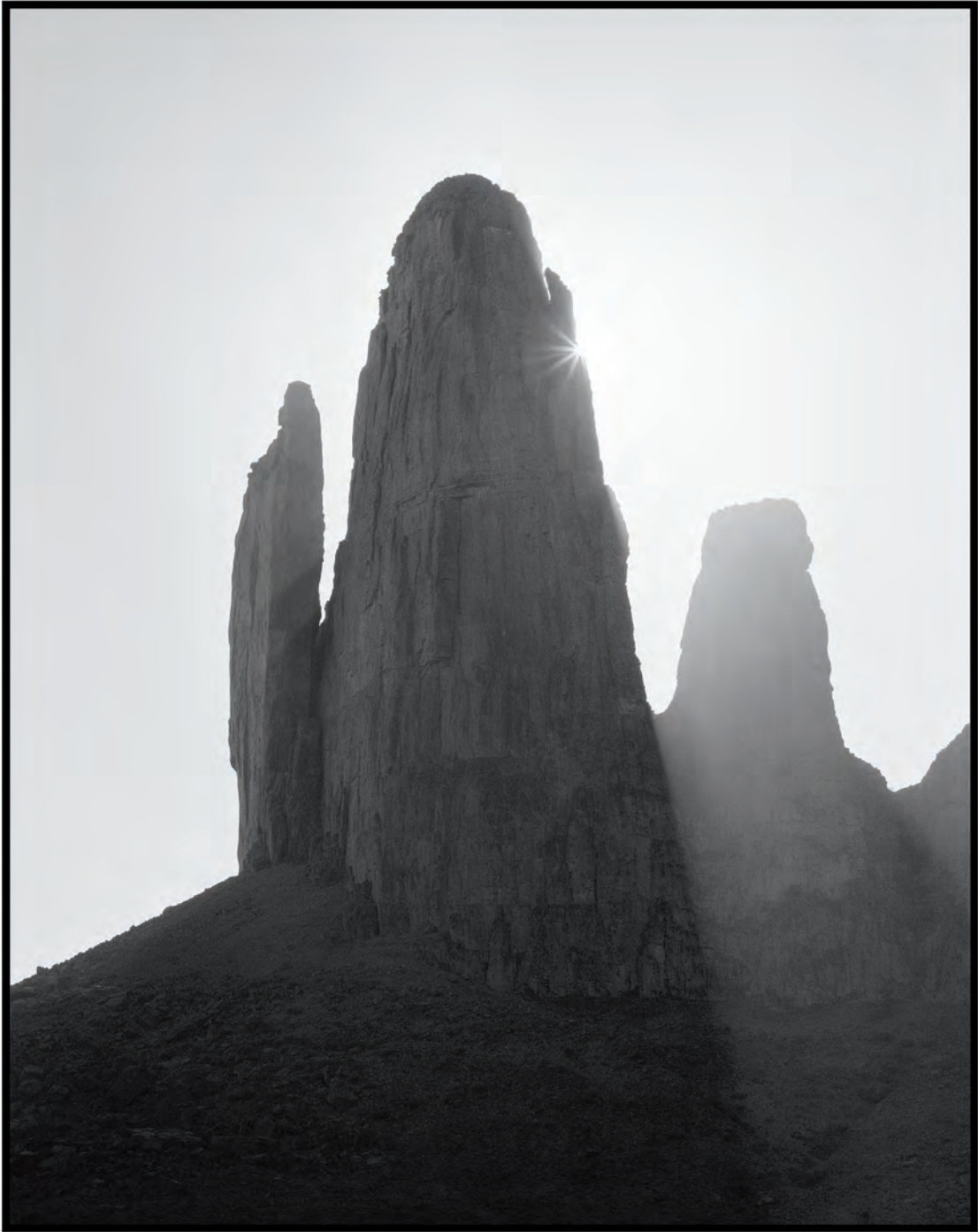
Kim och Ted på Kevlarsjäl 6a, Tjörn. Bild: Pontus Aratoun.

Said Belhaj klättrar Projet Natural 7c+, nedanför Main de Fatma, Mali. Bild: Jonas Paulsson.

Main de Fatma, Mali. Bild: Jonas Paulsson.

Okända klättrare kom upp på Kebnekaises sydtopp från Nygrens led. Bild: Fredrik Neregård.

Stina Sterner klättrar en grad 6 led på Mallorca. Bild: Fredrik Neregård.

NORDEXPRESSEN

en boulderodyssé

Som insnöd bouldrare håller man alltid ögon och öron öppna efter nya block. Titt som tätt kommer det rapporter om att någon eller några har hittat ett nytt område som ska vara "Precis som i Fontan". Allra helst om personerna som hävdar det inte ens har besökt stället. Vet inte hur många gånger man har blivit både lovad och svuren på att "Nu har vi funnit Sveriges FB" och sedan blivit gruvligt besviken.

Du fjällhöga nord..., vy över Uttakleiv.

Så var fallet med **LJUSNE**, några mil söder om Söderhamn. Hela samhället skulle bara myllra av stora fina stenblock. Vi var bara tvungna att åka dit för att utforska.

Julitemperaturen höll i sig. Så i stekande värme klev vi ur bilen, parkerad vid Stenbergaskolan. Ett gott tecken på att det finns sten i krokarna. Men till vår stora besvikelse så fann vi knappt ett enda block värt att klättra, trots att vi på måfå måste ha gått runt halva bygden. Mycket spray för ingenting. Bäst att åka vidare.

SUNDSVALL. Här skulle det i alla fall finnas block. Med utskrivna förare i hand hamnade vi i Norra berg, som vi snabbt lämnade för att klättra i Krokvikén. Fina problem men på ganska små block. Vi hoppade den här gången över Sundsvalls mesta område, Bergafjärden, för att i stället inta en för oss riktigt exotisk räkfrossa i den lokala fiskeidyllen Skatan. Hur grymt som helst.

Stefan på ze bloc, Sila.

Ovan: Gänget leker paparazzi. Nedan: Anja bouldrar i Fauske.

När man är i Norrland går det inte att bara hänga i skogen. Vi begav oss därför in i Sundsvall City, en bakfull och avslagen stad, dagen efter den stora Gatufesten. Vackra stenhus à la Strandvägen var resultatet efter att hela staden brann till grunden 1888, tidigare var det trä som gällde. Uppbyggnaden med brandsäkra stenhus finansierades tack vare stadens träpatroner fick vi höra. Av en händelse, så brann Umeå exakt samtidigt ned till grunden. På grund av andra ekonomiska förutsättningar blev Umeås uppbyggnad en helt annan – trähus med breda alléer som brandskydd sades det. Vi begav oss vidare norrut för att spana in staden, men främst för att spana in nya block.

SKRAVELSJÖ. Vi måste ha varit lite naiva när vi lämnade Stockholm i tron om att det skulle vara svalare norröver. 25 grader klockan åtta på kvällen. Solvarma stenar och norrländskt stick? Tror inte det. Inte annat än från myggor i alla fall. Skravel är ett bra område. Kommer definitivt åka till nästa Skravelsjö boulder open.

Så äntligen norr om polcirkeln. Midnattsol och renar längs (mitt på!) motorvägen. **KIRUNA.** Gruvan tonar upp sig i horisonten. Den äger staden. Vi kliver ur bilen på kvällskvisten, oh yes, 10–15 grader! Kan det bli bättre? Tacka vet vi Lappland.

Sju mil från Kiruna ligger Gaisenjarga. En guide på nätet hade vunnit vår uppmärksamhet och helt rätt. Mucho Block. Men återigen dessa solvarma block. Spenderade en halv dag här innan vi drog vidare till det som enligt rykten skulle kunna vara Sveriges gömda boulderskatt – **GÄRGIVAGGE.** Den magiska stendalen nedanför Trollsjön, Sveriges klaraste sjö, som ska vara så klar att man ser längre än den är djup.

Efter att ha varit inregnade i tältet två dagar i sträck var vi till slut tvungna att trotsa vädret och försöka oss på en toppbestigning till sjön och samtidigt kolla in stenarna. Efter en timmes vandring mot

toppen, kantad med hagelskurar och vindbyar av stormstyrka, så ser vi det massiva blockfältet, på andra sidan dalen... Suck! Vi vandrar vidare ytterligare 45 minuter upp till Trollsjön, sätter upp en svensk flagga för att visa att vi har gjort ännu en lyckad svensk bestigning av Trollsjöleden (med Munksjös pensionärsförening hack i hä!l). Vädret hindrade oss att gå den andra leden på motsatt sida av dalen, så vem vet, det kanske är Sveriges bouldergraal. Vad vi vet är i alla fall att regn suger, så vi drar vidare till den nation som är känt för just sin stabila väderlek. Just det: Norge.

LOFOTEN, ett av resans huvudmål. Öarna är så vackra att det inte går att förklara. Höga berg inbäddade i moln, vackra vikar och mängder av block! Ryktet sa (vem tusan är det här Ryktet egentligen?) att Ben Moon har varit en frekvent Lofotenbesökare och satt upp en hel del problem. Problemet var bara att det inte finns någon boulderguide över Lofoten och ingen verkar heller vara intresserad att göra en. Efter en och en halv dags ringande och sökande på nätet har vi lyckats skaka fram information om ett tiotal problem... Rådet vi fick var: leta block, borsta block, klättra block, punkt.

Så vi sätter igång med letandet. Vid en exkursion i Paradiset vid Kalle (ja, det heter faktiskt så) springer vi på de gamla rävarna Christer Jansson och Ludde Hagberg (30+), som har haft samma tanke som vi; att norröver äger. Hittar inget anmärkningsvärt i Paradiset förutom blöta skor (våra egna...).

Vi bestämmer oss för att dra vidare till surfspoten Unstad. Vi stannar en natt och trots varken vågor eller block så måste det här vara det riktiga paradiset. I grannviken, Uttakleiv, stöter vi på några schweiziska bekanta från Magic Wood och här visar sig boulderingen vara trés bien. Mycket block, bra stenkvalitet och pittoresk miljö. Vid det här laget har vi helt och hållet lagt de icke existerande graderna åt sidan och klättrar endast linjer som ser fina ut. Lofoten kan helt enkelt inte göra en besviken.

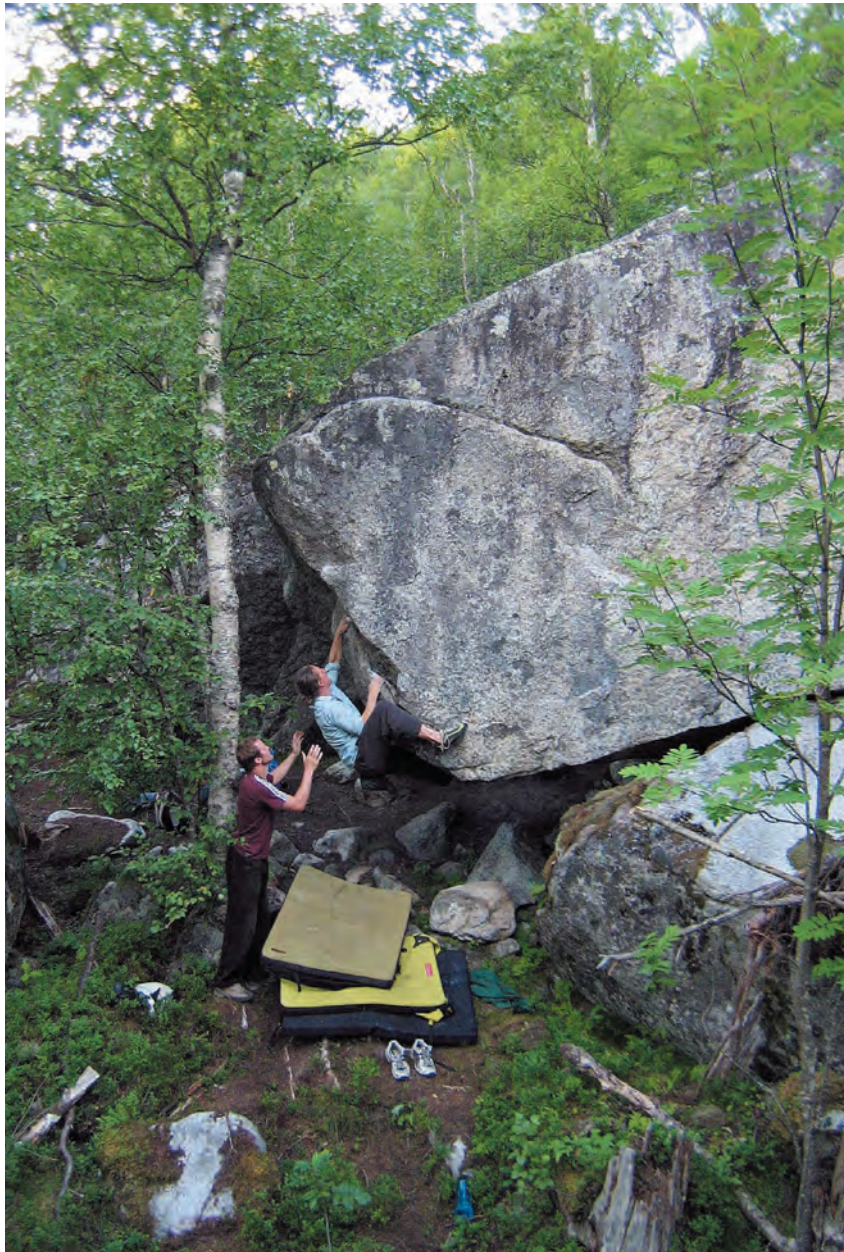
Ovan: Anja under Prästen. Nedan: Anja bouldrar i Uttakleiv.

Vackert landskap på vägen till Unstad.

Ludde i Fauske.

Team slab och vertikal (aka Chrille och Ludde) har begett sig vidare till Fauske på det norska fastlandet. Vi bestämmer oss för att möta upp dem.

Fauske påminner om Cuvier Rempart. Bor gör vi på egen sandstrand mitt i idyllen (visserligen bland hästbromsar större än getingar, som biter bort hud mer än värsta flappern). Det är varmare här än på Lofoten, vilket resulterar i att en session startar vid sextiden på kvällen och avslutas med middag vid två på natten – midnattssol är the shit!

SILA, 70 km väster om Mo i Rana, är ännu mer fontish. Spektakulära block med något lättare problem än i Fauske. Vi hade kunnat stanna här länge.

Vår sista destination blir **YTTERHOGDAL** i närheten av Sveg. Här har Stefan skymtat ett grymt område på väg från Åre vintern 2001. Glada i hågen kör vi genom Ytterhogdal men inga block! Vad har hänt, var är stenarna? Det visar sig senare att blocken ligger gömda i skogsplantager som hunnit växa igen på fyra år. Efter många men och om så hittade vi två riktigt bra ställen med cirka tio gigantiska bautastenar och mängder av kringliggande block.

Hur gick det med vår upptäcktsfärd? Är Gärgivagge klättringsbart? Är det värt den långa anmarschen? Och Ljusne, det var ju en besvikelse ända tills vi hemma i Stockholm fick höra av Christer och Ludde att de visst hade hittat fotbollsplaner med block! Hur gick det till? Vi hade ju till och med parkerat vid samma skola... Vad vi vet är i alla fall att nästa resa blir rensningsexpedition: Ytterhogdal. Och sen kanske det också blir en resa till Paris. Det där Ryktet säger att det ska finnas lite block där i närheten.

**Text och bild:
Stefan Petterson
och Anja Hodann**

aiguille dibona

"This needle is a monument of stone given to mankind by the earth and the time, an extraordinary sculpture in the sky, the light and the silence of Oisans. The same achievements of the climbers on an other mountain would not be so marvellous. This needle was a question, climbing on her a response".

Gaston Rebuffat om Aiguille Dibona

Mattias njuter för fullt av klättringen på Visite Obligatoire. Föregående sida: Aiguille Dibonas fantastiska pelare sedd från Soreiller-ravinen.

I slutet av juli begav vi oss, Mattias Johansson och jag, till de södra Alperna i Frankrike. Målet med resan var att klättra Grand Pic de La Meije, träffa goda vänner och äta god ost. Som aklimatiseringstur till La Meije gjorde vi leden Visite Obligatoire 6a/TD+ på Aiguille Dibona, 3131 meter över havet. Mer om bestigningen av La Meije kan du läsa i Brants septemhernummer.

Aiguille Dibona är ett fantastiskt berg och även om vi klättrade det för att aklimatisera oss inför La Meije är Dibona värt ett besök i sig. Det går flera leder på aiguilen, allt från 4 till 7b, och möjligheten att övernatta i den mycket bekväma hyttan Soreiller gör att man kan lätt spendera flera dagar här. Klättringen på Dibona sker på solid granit. Klippans karaktär bjuder på varierad klättring, sva, sprickor och vägglättring. Det finns både traditionellt säkrade leder och turer som är helt bultade, som Visite Obligatoire.

Det som alla turer har gemensamt är att de är otroligt luftiga och exponerade och att de flesta sammanstrålar på den smala toppen. Känslan att vara på toppen av Dibona

är obeskrivligt, som att sväva. Redan på anmarschen genom Soreiller ravinen skymtar man efter några hundra höjdmeter hyttan och bakom den pelaren, aiguillen. Det är en mäktig syn och man fortsätter vandringen uppåt med Dibona som ledstjärna. Den tydliga siluetten som avtecknar sig mot den blåa himmelen är så häftig, den bara skriker efter att bli klättrad.

Om man ska ta hela berättelsen i kronologisk ordning måste jag börja i byn Saint Christophe där vi stannade och åt lunch på Les Cordes. Der är bara att kliva in i lokalen så börjar man andas alpinism. Les Cordes är både café, restaurang och bokhandel med inriktning på alpin litteratur. Maten är rejäl, husmanskost för bergsgetter. Rejåla sallader, lammgrytor, kokt fläsk med polenta och allt sköljs ned med lokalbryggt färsköl. God ost och bärpajer till dessert. Och ett glas Génépi till kaffet, brännvin kryddat med blommor som växer högt upp i bergen och som är farliga att plocka.

Från Saint Christophe fortsätter man bara några kilometer till parkeringen i Les Etages. Därifrån är det en dryg promenad

uppåt, uppåt. Tre timmar enligt föraren men som kan göras snabbare om du packar rätt. Från parkeringen avverkar du nästan 1200 höjdmeter upp till hyttan Soreiller vid 2719 meter över havet.

I hyttan finns det både rinnande vatten och toalett. Köket är välutrustat och du kan köpa en trerätters middag, snacks, läsk, vin, öl och självklart Génépi. Stämningen är avslappnad. De flesta är på väg till ett riktigt äventyr dagen efter. Men det är inte bara klättrare i hyttan, en del vandrare bor också här, på väg genom naturreservatet Des Ecrins.

ATT KLÄTTRA DIBONA kräver god planering även om man ska ta sig an några av de enklare turerna. Det är leder på upp till tretton replängder på hög höjd. Vädret kan växla fort och man vill inte vara på berget längre tid än det nödvändiga, på Dibona finns det knappast skydd att hitta.

Enligt föraren ska man börja klättra vid 06:00 och det kan vara klokt, då hinner man att komma ner tidigt på dan även om man skulle råka missa klättra för långsamt

”Känslan att vara på toppen av Dibona är obeskrivligt, som att sväva”

Ovan: Hyttvärdinnorna Carine och Constance får hjälp av Mattias med disken.

Till vänster: En nöjd redaktör på toppen av Dibona.

av olika anledningar. Väckning kan beställas från 05:00. Det finns regler vid de olika hyttorna och det är bra att fråga sig för så man inte gör bort sig. Gå aldrig upp tidigare än den tidigast väckningstid som anges. Du sover i stora rum och riskerar stryk om du inte följer reglerna.

Det samma gäller med utrustningen. Det finns backar där man ska lägga all klättroutrustning som du lägger sedan på en hylla i hallen. Skorna ska också stanna i hallen, det finns tofflor att låna i hyttan. Alla hjälps åt att duka och duka av. Vill du vara dagens hjälte kan du alltid hjälpa till med disken. Hyttvärdinnorna har ett tufft jobb och uppskattar all hjälp. Har du tur blir du bjuden på lite Génépi som tack för hjälpen.

VI VALDE ATT STARTA ganska sent. Solen kommer fram till klippan först vid 08:30 och på grund av höjden är det ganska kallt även på sommaren. Ska du klättra turer som kräver friktionsskor är det skönt att slippa frysa om tårna. Om du är osäker, kolla med hyttvärdinnan, de kan berget och lederna

och kan ge dig råd med utgångspunkt från dagens förhållanden.

Leden vi valde, Visite Obligatoire räknas som den mest klassiska och en av de hundra vackraste lederna i Alperna. Den är nästan helt bultad, utom den sista replängden som är relativt lätt och där man kan säkra repet på utstickande klippformationer. Det är 13 replängder enligt föraren men kan göras i elva. Leden är 400 meter lång.

Klättringen är jämn, med flera replängder i grad 6a. Särskilt de två replängderna från hyllan innan toppen är helt fantastiska. Brant röd granit, sköna grepp och atletiska moves. Övriga replängderna bjuder framför allt på känsligt svaklättring. Den som leder ska kunna klättra 6a ledigt. Det är många replängder och bultarna sitter långt från varandra.

Nedstigningen sker genom två korta firningar till en rygg på baksidan och sedan lite scrambling ner till hyttan igen.

Text: Alvaro Susena
Bild: Mattias Johansson

”Ta en korg och lämna din utrustning, tack.” Det finns en vis hytt-etik i Alperna, hör dig för om du är osäker.

Fakta: Dibona

Aiguille Dibona

Höjd: 3131 meter över havet.

Första bestigning: Angelo Dibona och Guido Mayer, normal route, den 27 juni 1913.

Plats: Isère, Frankrike, Södra Alperna.

Ta sig dit: Med flyg kan man ta sig till Turin eller Grenoble. Från Turin kör du sedan till Susa, Briançon, Col du Lauteret, La Grave och Bourg d'Oisans. Innan Bourg d'Oisans sväng vänster mot Venosc och vidare mot La Béarde.

Från Grenoble kör du N85 till Vizille och sedan N91 till Bourg d'Oisans.

Säsong: Vår – sommar – höst.

Hytta Soreiller: Öppen från mitten av juni till mitten av september.

Tel: +33 4 76 79 08 32

Visite Obligatoire TD+ (6a)

Längd: cirka 400 meter, 12/13 replängder.

Utrustning: Hela leden är bultad, det kan dock vara bra att ta med sig några små friends till sista replängden, dubbelrep.

Tid: Drygt fem timmar.

Hyttan Soreiller, på nästan 3000 meter över havet, ligger precis vid insteget till Aiguille Dibona.

Boken "Klättrarens själ" är nu klar!

Fredrik Schlyter är en duktig friluftsfotograf och dessutom klättrare. Per Calleberg är psykolog och klättrare. Tillsammans har de gjort en bok som handlar om mål och motivation, med utgångspunkt från varför klättrare klättrar. I första hand riktar sig boken till klättrare och deras närstående, men också till dem som funderat på att börja klättra eller de som bara är fascinerade av klättring.

Bokens kapitel handlar om att tillhöra en grupp, spänning, rörelseglädje, mentala utmaningar, socialt samspel, lek, intryck, att känna sig både liten och stor och behovet av lärande. Det handlar om klättrare som författarna intervjuat, men gäller oss alla på sätt och vis. Texten blandas upp med klätterhistorier som anknyter till kapitlen.

Boken innehåller 130 fantastiskt vackra och spännande bilder från klätterturer i hela världen. Bilderna får stort utrymme i boken som har en vacker formgivning.

Så här skriver författarna i sin inledning: "I den här boken reflekterar vi över vad det är som gör att människor vill klättra i berg. Boken handlar om klättring eftersom vi själva klättrar, men egentligen skulle boken ha kunnat utgå från nästan vilken aktivitet som helst. Det som gör att en person vill ägna sig åt något brukar kallas för motivation, och även om den här boken på ytan ser ut att handla om klättring är det faktiskt egentligen motivation den handlar om. Speciellt du som inte själv klättrar kan tänka på det när du läser boken. Försök att läsa mellan raderna, se motiven och

drivkrafterna istället för bergen och klättringen, och du kommer att upptäcka att många av bokens resonemang går att tillämpa på nära nog varje mänsklig aktivitet. Samma drivkrafter som tar en person upp för en bergvägg kan också tillvaratas på jobbet och bidra till att skapa arbetsglädje och kreativitet. Det gäller bara att förstå vad det är som motiverar varje människa."

Se några av bilderna från boken som kommer finnas i en ambulerande fotoutställning med start nu på Bokmässan i Göteborg den 28 september.

Se bilderna på

<http://www.schlyter.com/utstall/index.htm>

Beställ ett signerat exemplar redan i dag – och låt dig inspireras av tio års klättrupplevelser och fotograferande!

Text: Per Calleberg

Foto: Fredrik Schlyter

Pris: 300 kr (Finns nu att köpa signerad på www.schlyter.com)

Betalas genom insättning på Plusgiro nr: 4761116-5

Antal sidor: 168

Antal färgbilder: 130

Bindning: Inbunden

Förlag: ICA-bokförlag ISBN: 91-534-2566-9

Se bilderna här! <http://www.schlyter.com/utstall/index.htm>

LIGHT IS RIGHT!

– Taktik och planering på långa klippklättringsturer

När jag i somras fick möjligheten att klättra en långtur med franske bergsguiden och långturspecialisten Francois Pallandre, fick jag också en riktig lektion i vad som menas med "light is right". Att Francois är en tämligen solid klättrare hade jag räknat ut innan, man är knappast lärare på ENSA, Franska bergsguideskolan i Chamonix, om man inte är en hård klättrare. Att han anses vara en av Frankrikes främsta klippklättrarna, speciellt på långa turer, blev jag varse efter hand.

"Vatten? Nej det behöver vi inte. Det är bara 14 replängder och vi är tillbaka på 4–5 timmar. Vi klarar oss utmärkt utan vatten så länge. Drick lite innan bara" sa Francois ödmjukt när jag frågade honom hur mycket vatten vi skulle ta med innan vi startade klättringen. Vips så hade vi kapat det sista som vi skulle haft i en ryggsäck och därmed tog vi ingen ryggsäck alls. Tre och en halv timme och 14 replängder senare började vi fira av turen. Klättrat i stress? Nej, vi tog paus ett par gånger faktiskt. Light was right!

LIGHT IS RIGHT. Detta välbekanta uttryck som så ofta används inom klättringen och i synnerhet när det pratas om klippklättring i alpin miljö, handlar långt ifrån bara om superlätt utrustning. Nej det är minst lika mycket taktik, planering och rätt utrustning. Det handlar om att röra sig lätt och snabbt.

Börja med att gå igenom din packning redan innan du lämnar bilen för anmarschen. Är det nödvändigt med ett par tunga vandringsskängor? I de allra flesta fall, om man inte skall passera glaciär och snö, så räcker jympaskorna. Anmarschen är ju också en del av turen så släpa inte onödiga saker med upp till insteget. Ju lättare du går, desto snabbare kommer du fram dessutom.

Planera de kläder som ni skall ha på er på turen ihop. En dunväst räcker oftast till två. Ta inte på dig mer kläder än vad du kan ha på dig under hela turen utan att svettas eller frysa. Använd kläder som du kan öppna så du inte behöver ta av dig när du blivit varm. Se till att ha en vindtät tröja på dig så att du inte behöver ta med extra jacka. Kommer ni att fira av turen? Fundera då två gånger på om ni verkligen behöver extra skor med upp. Det sparar 2–3 kg till på packningen. Använd hellre bekväma klätterskor än de tigha boulderskorna.

På turer då man behöver ha med lite vatten och extra skor för nedstigningen räcker det nästan alltid med en liten ryggsäck 25–30 L. Det viktigaste är att lätta av den som leder klättringen. Ta inte mer vatten än nödvändigt, optimalt är om det tar slut en halvtimme innan man är nere. Den som leder jobbar oftast hårdare och skall vara så lätt som möjligt för att hålla tempot uppe på replaget. Att klättra lätt innebär också att man gör av med mindre energi eftersom ansträngningen blir mindre. Alltså, kapa ner matsäcken till ett par energikakor och lite choklad som du bär med dig i fickorna. Se bara till att hålla blodsockret uppe så att du orkar koncentrera dig. En annan och väsentlig faktor när man går lätt är att man oftast går mycket fortare. Med högre hastighet minskar tiden man exponeras för dåligt väder. Alltså, det blir säkrare.

Repen skall vara lätta, tunna dubbelrep. Här kan man kapa upp till 2,5 kg mot att använda två enkelrep. Det är massor på en utrustning som totalt väger cirka tio kg. Givetvis skall man inte banta ner sitt rack så att man inte har säkringar så att det räcker, men gå igenom det ordentligt. Gå hellre ner en grad på turen och klättra där du är riktigt komfortabel på graden än racka på för tungt och harva på för långsamt på grader som är på gränsen.

Som en liten jämförelse så har jag hittat en undersökning av löparen och fysiologen Michael Warburton i löpartidningen Runners World. Den handlar om maratonlöpare och vikten av deras skor. 100 grams skillnad per sko på en maratonlöpare som springer maran på 2.40 gör fem procents skillnad dvs åtta minuter! Detta pga det moment som denna lilla extra vikt ger i varje steg. Vi snackar om 200 gram! Undersökningen visar att utrustningens vikt har mycket större betydelse än t ex några kilo runt midjan.

Samma fenomen existerar inom klättringen. Ju mer du hänger på dig, desto mer moment har du i varje rörelse som motverkar din klättring. Du kapar timmar på en lång tur genom att röra dig lätt och snabbt. Dessutom blir klättringen mycket mer njutningsfull när du rör dig lätt.

Text: Mattias Johansson

Klätterutrustningen:

- Dubbelrep 50 meter. 8.1 mm är de tunnaste och lättaste.
- Säkringsbroms som du kan säkra och fira med på dubbelrep.
- En Prusik slinga
- 2–3 skruvkarbiner
- 10 karbinpar, wiregate är lättast.
- 3–4 längre slingor. Dynema är lättast, 6 mm är de tunnaste.
- Klätterskor
- Kritpåse
- Hjälms. Lättvikts hjälmar väger inte mer än ca 300 gram
- Ett kilset*
- 4–5 kam kilar, sk Friends*

*Läs i föraren hur turen är säkrad. Sitter det mycket bultar så bantat man bort lite kilar och kammar. Främst de mindre eftersom bultarna oftast sitter där det är tunt.

Koppla om rätt

dags att ta ner toppankaret

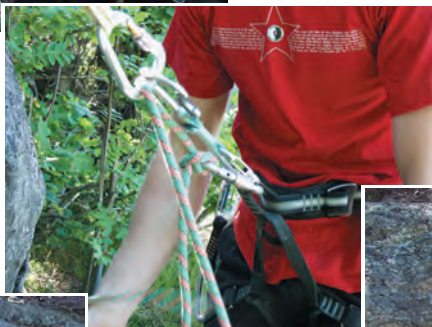
Efter att uppmärksammat olika, suspekta och inte så säkra varianter av att knyta in sig i fasta ankare för att bli nerfirad, vill jag visa på en säker och dessutom enkel metod. Detta bygger på att din andreman säkrar dig hela tiden och firar ner dig när du är klar. Var noga med att ni båda är införstådda i detta för missförstånd kan orsaka mycket.

Det är upp till var och en som klättrar att lägga sig på den säkerhetsnivå som man själv anser är acceptabelt. Säkerheten i klättring är en lång kedja som lätt går av om man gör fel på fel ställe. För att tumma på säkerheten, effektivisera eller arbeta snabbare behöver man ha en god förståelse för hur kedjan hänger samman och var man kan "nalla" utan att den försvagas. Därför föreslår jag att du som

klättrare alltid ser till att ha en säkerhetsnivå som gör att ett litet fel inte förstör både din och andras dag.

På bilderna visas ett bra ankare för topprepsklättring. Vanligast när vi lett upp en led och kommer till ankaret är att vi sätter två quickdraws och blir nerfirade i dessa. Det funkar bra, då man har massa punkter under ankaret. Skall man däremot topprepsklättra tycker jag att man för sin egen (och andras) skull skall använda åtminstone en skruvkarbin, placerad på rätt ställe. Känner du dig osäker på var "rätt ställe" är, föreslår jag att du bygger ett ankare som bilden visar.

Självklart kan du använda den här metoden även på andra typer av firningsankare, men var då noga med att du trär repet genom ankaret på rätt ställe.

Så här går det till:

- Häng fast dig i ankaret med en quickdraw mellan en bärande del (ex. firningsloppen) på selen och toppkarbinen
- Dra upp cirka två meter slack
- Knyt in dig på "rätt sida" av toppkarbinen (dvs samma sida av karbinen som du är inknuten), med tex ett dubbelt halvslag i

en skruvkarbin i en bärande del
(ex. firningsloppen) på selen

- Skruva åt karbinen
- Kontrollera att du gjort rätt!
- Knyt upp din 8:a knut
- Trä repet genom ankaret (tack vare det dubbla halvslaget kan du få ut mer rep, utan att behöva knyta upp knuten)
- Knyt in dig i änden med en 8:a knut som vanligt
- Kontrollera att du gjort rätt!
- Kommunicera med din 2:e man om att du snart är på väg ner och att denne skall sänka ner dig
- ta bort det dubbla halvslaget och skruvkarbinen i din sele
- Be din kompis ta hem rep
- Belasta repet
- Plocka bort quickdrawn och ankaret

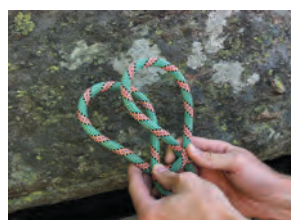
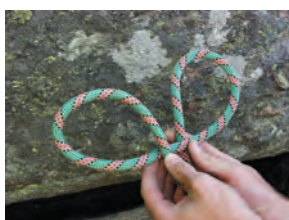
Var så god,

Niklas Fernqvist
Auktoriserad Klippklätterinstruktör

Bild: Alvaro Susena

Tips: HMS knuten

Tjugo På Kjuge

a **Shawn Boye** film

Scandinavia's best bouldering
Kjuge's best problems | Kjuge's best climbers | Tjugo på Kjuge

Tielma Productions

*Harald Bohlin | Carl-Ola Boström | Johan Andersson
Gustav Kamf | Jonas Fajersson | Tina Yu | with Said Belhaj*

On DVD December 2005

www.tielma.com

utsidan.se

© 2005 Shawn Boye | photos Shawn Boye | design Shawn Boye | made in Sweden

Yangshuo

– the Krabi of China

Svetten fullständigt forsar från varenda por. Fingrarna blöder. Kritan är nästan slut. Kroppen skriker att jag skall ge upp, men envisheten säger tvärtom. Bara den sista biten kvar. En puss på ankaret och musklerna kan äntligen slappna av. Yes!

Totalt utmattad vill jag egentligen helst bli nerhalad på en gång, för att bara lägga mig platt på marken och försöka få tillbaka någon slags energi. Men har jag nu tagit mig upp på en av klipporna i Yangshuo med utsikt över risfält, apelsinodlingar och hundratals bergstoppar, så får jag nog allt försöka njuta en aning av utsikten medan jag är här...

– Yangshuo är den bästa platsen att klättra på i hela Kina, säger Tommy, en av klättringsinstruktörerna på China Climb som är det äldsta klättringsföretaget i Yangshuo.

– Klättring är ganska nytt i Kina, men jag hoppas att Yangshuo kan utvecklas och bli ”the Krabi of China”. Vi har många berg som väntar på klättrare, och det skulle vara roligt att göra leder vid floden som man kan klättra direkt från båtar.

KLIPPORNA AV KALKSTEN påminner en aning om dem i Krabi. De formades för miljoner av år sedan då allt var täckt av vatten. När vattnet försvunnit stod socker-

toppsbergen kvar. Har du tur kan du se snäckfossil i berget. Greppen är allt från lina till sylvassa. Grottor, tunnlar och stalaktiter är vanliga. Antalet leder ökar ständigt – nu är de runt 130 och sträcker sig från 5.7 till 5.14. Bergstopparna är i princip omöjliga att räkna, så möjligheterna till klättring känns obegränsade.

– Det är mest leder för sportklättring, eftersom det är vad de flesta kineserna klättrar, men det finns även potential för traditionell klättring, säger Tommy.

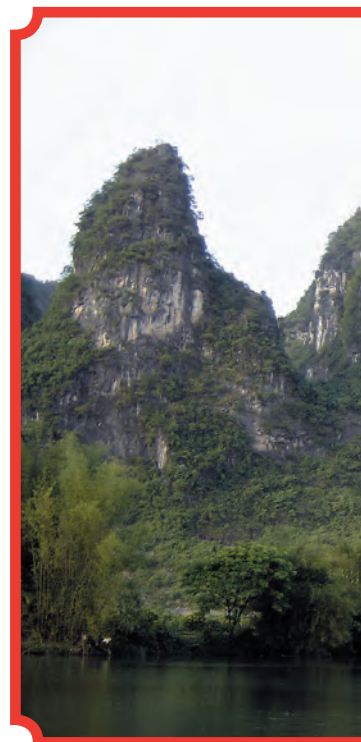
China Climb gör ungefär hälften av de nya lederna. Resten görs av duktiga västerländska klättrare som kan låna borrar, bultar och annan nödvändig utrustning från China Climb – plus att de kan få boende och mat för besväret. Andra leder görs av såväl kinesiska som andra klättrare.

De kinesiska myndigheterna är förvånansvärt vänligt inställda till att bultar borrar in i de berömda bergen och att klättrare kriter ner väggarna vid turistmål som Moon Hill. Tommy tror att det beror på att

de förstår att klättringen är en inkomstkälla god som någon annan turism. Han är dock väl medveten om att det kan vända snabbt om det inträffar allvarliga olyckor. Uppstår problem – vad det nu må handla om – är det inte helt ovanligt att myndigheterna inför totalförbud. China Climb, som startades av australiensaren James Kell år 2000, sätter säkerheten främst och är noga med vilka de anställer som guider. Har en guide slarvat och orsakat en olycka, mister de jobbet...

Bergen omger staden, men klipporna med de bultade lederna ligger några kilometer utanför stadskärnan. För att ta sig dit kan man antingen hyra cyklar, åka taxi, motorcykeltaxi, vanlig buss eller minibuss med plats för sju personer. Priset för minibuss är ungefär 20–30 kronor enkel resa – totalt för alla som åker med, och då kommer man så nära klipporna det bara går. Har ni någon i klättersällskapet som talar kinesiska, eller hittar en chaufför som kan engelska, går det utmärkt att bestämma

På en vilodag kan du göra en flottfärd. Nedan: Gatuvimmel .

en tid då han kommer och hämtar er igen. Eller så byter ni mobilnummer och ringer honom när ni önskar hämtning.

PÅ PLATS I MINIBUSSEN bär det av mot dagens klättring vid "Copper Gate" – ett berg med två stora grottor tvärs genom hela klippan. Vägen ut ur stan kryllar av cyklister, motorcyklar, bussar, bilar och tvärs över den stora rondellen spatserar en äldre man i stråhatt helt obekymrad av all tutande trafik runt omkring honom. Längs vägen säljs

det frukt bredvid gatufrisören och skomakaren. Det säljs solhattar och souvenirer. Best price for me.

Vi lämnar Yangshuo bakom oss och landsvägen bjuder på en minst sagt skumpig tur. Och det här med högertrafik är det inte så noga med. Är asfalten bättre i det andra körfältet, så är den. Så småningom svänger vi in på en liten avtagsväg. Med ens är vi som i en annan värld. På båda sidor av vägen växer aprikoser och apelsiner. Det allt mer avlägsna trafikbruset överröstas av

syrsornas ihärdiga läten. Vi möter en vit-hårig dam på promenad med sin vattenbuffel. Risodlingarna sköts om av bönder som planterar om de tätväxande skotten så de får större utrymme att växa. Vid ett nybyggt hus står en skylt: "Farmers Holiday Inn". Tala om att kunna bo nära klippan!

Vid en öde skolgård kommer vi inte längre. Den sista biten vandrar vi på små stigar mellan risodlingarna. En buffel har smitit och springer klumpigt genom leran. Bonden är hack i häl. Klippan reser sig majestätiskt och de båda grottorna ler hemlighetsfullt emot oss på något märkligt vis. Det verkar inte vara några andra klättrare där.

Fåglarna som har sina nästen högt upp på klippan protesterar vilt när vi närmar oss, men lugnar sig när de märker att vi håller oss på marken. I grottorna droppar det från stalaktiterna och det är en skön svalka. Betongborden i dunklet är perfekta till pausfikan.

KLIPPAN GER OSS EN HÄRLIG START på vårt klätteräventyr. Lederna är bra och varierande; överhäng, små grepp, stora grepp, teknik, styrka och uthållighet. Svårighetsgrader mellan 5.8 och 5.13. Utsikten är magnifik: risfält, odlingar, små hus och så sockertoppsberg så långt man kan se. På floden intill glider otaliga parasollförsedda flottar fram med semesterfirande kineser. Efter en stund kommer fler klättrare, men det blir aldrig trångt. Det är bara kul att

Typiska bergsformationer från området.

Moon Hill.

träffa kineser som vet mycket om de olika lederna och som man kan imponeras av i deras skicklighet.

Bybor vandrar förbi och undrar nog vad vi är för konstiga typer som klättrar på lodräta klippväggar alldeles frivilligt. De säljer lite frukt och får våra tomflaskor. De är trevliga och den gamla mannen skrattar när jag säger "Wo bu hui shui zhongguo hua". Vet inte om han förstår, eller om jag råkat säga något annat än att jag inte talar kinesiska...

Trötta i kroppen och solen börjar gå ner. Ett avsvalkande dopp i floden och en snabb signal till vår chaufför. Visst kan han komma. Perfekt. Vi vandrar tillbaka mot skolgården men stigen blockeras av två buffelskötare och deras bufflar. Vi får snällt gå bakom i deras takt. Trafikstockning bland risfälten.

TILLBAKA I YANGSHUO väntar kvällsmat. Restaurangerna är många och små och samsas om utrymmet längs gågatan. Det serveras både kinesiskt och västerländskt. Riktigt mätt blir man runt dryga 20-lappen. Är man

flera, kan man beställa in många kinesiska rätter som man delar. Alla äter från samma fat. Kyckling, biff och fläskkött i alla former. Grönsaker som man inte riktigt vet vad det är. Men serveras det måste det ju vara ätbart, så det är bara att njuta av alla nya dofter och smaker. Pinnarna kan dock vara lite svår-dresserade för trötta fingrar efter en hård dag på berget... För den våghalsige erbjuds såväl bamburätta som hund. Beställer man orm ingår fotografering. Jag hoppas att kocken håller reda på vilket kött som är vilket.

Som dessert blir det som vanligt en sväng till China Climb. Här finns både förfriskningar i baren och en liten bouldervägg för dem som inte fått nog av klättring under dagen.

Stämningen bland klättrarna i stan är skönt avslappnad. Det dröjer inte länge förän man hejar glatt igenkännande på varandra när man möts. De kinesiska klättrarna kommer hit just för klättringens skull. Men vad västerlänningarna beträffar är det än så länge mest backpackers som testar

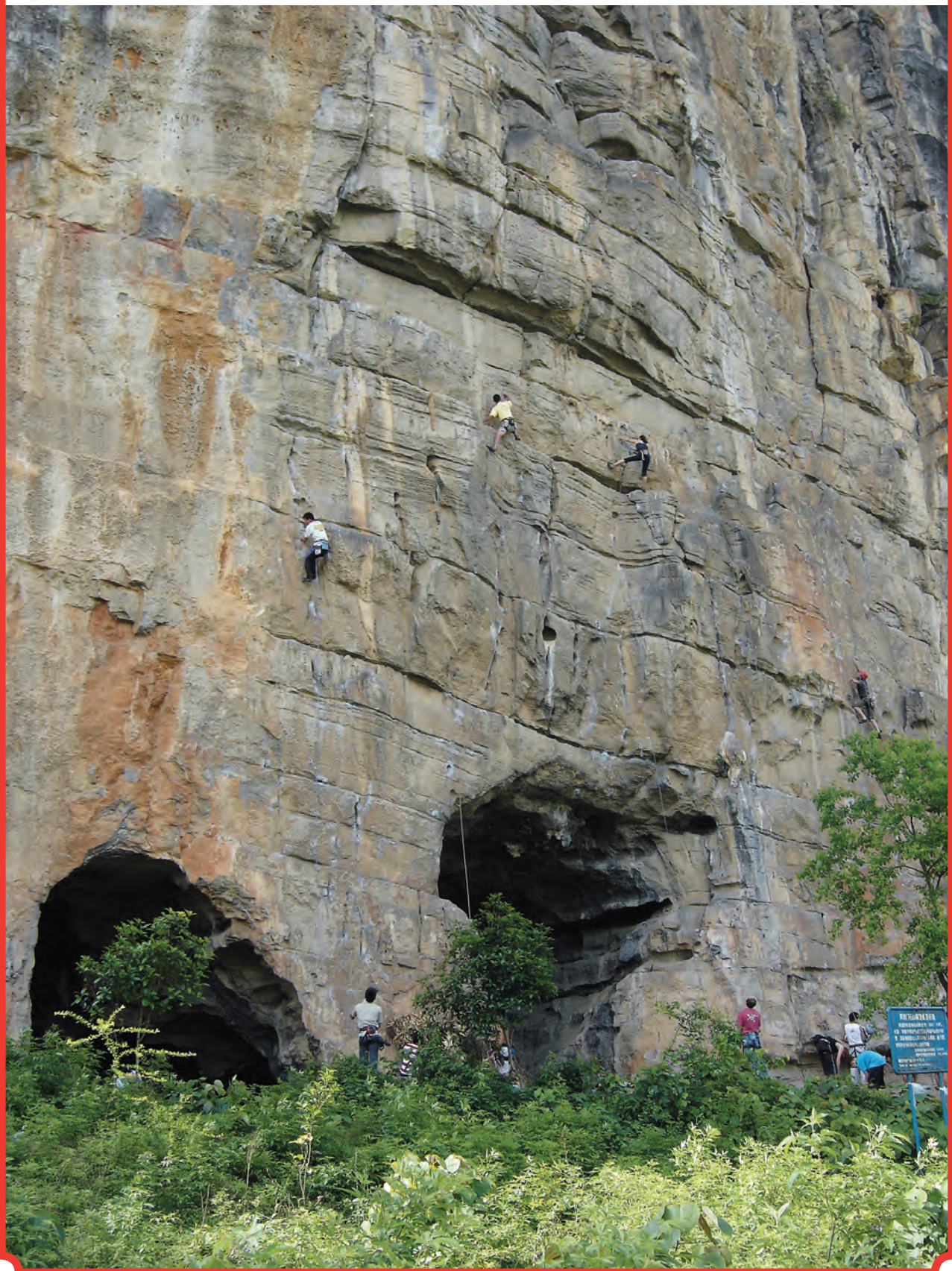
klättring när de är på genomresa. Någon har råkat fastna nå t år eller så på vägen. Det är inte så många västerlänningar som kommer hit bara för klättringen – något som säkert kommer ändras allt eftersom att vetskapen om detta klätterparadis sprider sig.

– Jag älskar Yangshuo, säger Tommy. Det är avslappnat här. Här förstår man vad livet är till för; att njuta av det. Vill man inte klättra finns det mycket annat man kan göra; cykla mountainbike, fiska, undersöka grottor, möta människor...

CHINA CLIMB HAR PLANER på att öppna en ny boulderinglokal för både tävlingar och som en mötesplats för klättrare. Framtiden ser ljus ut och Tommy ser gärna att fler klättrare från resten av världen hittar hit. Det finns gott om plats och antalet leder ökar som sagt ständigt.

– Kommer det fler klättrare blir det också fler nya leder gjorda och området utvecklas. Det är också bra eftersom det pushar oss att själva göra nya leder.

Copper Gate.

Längs gatorna har nu grillspetten kommit fram och matoset kittlar hungern än en gång. Mörkret har lagt sig, men det känns ändå tryggt att gå hem genom gränderna. Musklerna är så där skönt trötta och tankarna far tillbaka till alla intryck från dagen. Doften av vattenbuffel är inte så ofta man känner, inte heller lyckokänslan när

man klarat en led och blickar ut över risfält och sagolika sockertoppsberg. Vetskapen om att jag befinner mig mitt i ett fantastiskt klätterområde gör mig lycklig rakt in i benmärgen och jag dansar hemåt mot hotellet. I morgon bär det av tidigt mot Moon Hill. Ett högt berg med ett enormt överhäng i form av en port rakt genom berget. Eller

som det står i klätterboken; ”The rock and features are excellent and provide some of the best climbing in Yangshuo. The rock varies from just overhanging to ridiculously overhanging”. Jodå, det kan nog alldeles säkert bli en skön dag även imorgon...

Text och bild: Eva Olsson

Fakta: Yangshuo

Yangshuo ligger i Guangxiprovinen i södra Kina. Bergslandskapet är ofta avbildat på traditionella kinesiska målningar och området har länge varit populärt bland kineserna själva. Sedan tjugotalet är staden dessutom ett uppskattat resmål bland backpackers på sin väg genom Kina. Under en resa där man annars har svårt att bli förstådd och att förstå, är det skönt att det både går att läsa menyerna och pruta på engelska. Nu börjar även klättrarna hitta fram till detta landskap som bjuder på obegränsat med klättring!

Komma dit

Guilin är den närmsta större staden. Hit går det att flyga från såväl Peking, Shanghai som Hong Kong. Det går även tåg och buss. Från Guilin tar det sedan ca två timmar med taxi. En taxi för fyra personer kostar ca 200 kronor, enkel resa.

Peking-Guilin

Tåg: 24 timmar, ca 450 kronor, enkel resa
Flyg: 3 timmar, ca 1600 kronor, enkel resa

Hong Kong-Guilin

Flyg: 1 timme, ca 1100 kronor enkel resa

Shanghai-Guilin

Tåg: 26 timmar, ca 350-550 kronor enkel resa
Flyg: 2,5 timmar, ca 1200 kronor enkel resa

Priserna får ses som cirkapriser och varierar efter säsong.

Boende

Det finns gott om hotell och vandrarhem. Trots att vi besökte staden mitt under en av kinesernas få årliga ledigheter skyltades det om lediga rum, så det borde inte vara några problem att ordna boendet på plats. En amerikan berättade att han betalade 50 RMB (1 RMB ≈ 1 SEK) för en plats på vandrarhem i ett åttabäddsrum. Vi själva valde lyxvarianten med hotellrum med varmdusch, WC, aircondition och TV. Riktigt rent och fräscht och tillsynes nybyggt. Cirka 300 kronor per natt i trebäddsrum.

Se tex www.hihostels.com (Hostelling International) och leta dig fram till Yangshuo.

Säsong

Hösten är bäst för klättring. September – november är det soligt och det regnar sparsamt. Våren, från slutet av mars till och med maj, är också bra. Vintertid är det kallt och sommartid är det hett, regnigt och hög luftfuktighet.

Att tänka på

Ta med mycket krita. Det är svårt att få tag på i Kina och det som blir över kan ni gott lämna till de lokala klättrarna.

Ämnar ni bygga nya leder, ta med bultar av bra kvalitet. Borr och annan utrustning kan ni låna från China Climb om ni frågar snällt. Kolla detta innan avresa.

Med ett 60 meters rep och 14 quickdraws klarar ni er bra i de flesta sportklättringslederna.

Paul Collins guidebok över klätterområdena är väl värda sina 60 kronor. Kan köpas tex på... just det: China Climb.

Tre stora helger i Kina är 1 maj, 1 oktober (nationaldag) och det kinesiska nyåret som brukar infalla i slutet av januari till mitten av februari. Skall ni åka vid dessa tidpunkter, tänk på att boka resa, och ev. boende i god tid.

Visum behövs för att komma in i landet.

Minimal språklektion

Wo bu hui shui zhongguo hua – Jag kan inte tala kinesiska (uttalas nå't i stil med "woo bo schuej tjoo tsónguo cha").

Wo shi ruidian ren – Jag är svensk ("woo shyi ruidian renn")

Ni hao – Hej

Xiexie – Tack ("sche sche")

Mer info:

www.chinaclimb.com

SKF Kansli/Generalsekreterare

Anita Rostén, Lagerlöfsgatan 8, 112 60 Stockholm.

Tel 08-618 82 70, fax: 08-657 82 40, e-post: kansliet@klatterforbundet.com Webb sida: www.klatterforbundet.com

Pg: 67 32 65-5. Org nr:889202-3063

Ordförande

Niklaes Nathén
Sollidenvägen 85
831 43 Östersund
063-10 79 99
070-258 85 99
ordforande@klatterforbundet.com

Vice Ordförande

Adam Blomberg
Dalheimersgatan 2B
413 20 Göteborg
031-778 12 19
0739- 02 31 21
viceordforande@klatterforbundet.com

Kassör

Martin Karlsson
Kävlinge vägen 1
222 40 Lund
046-12 97 67
0708-25 34 31
kassor@klatterforbundet.com

Sekreterare

Stina Nilsson
Stensövägen 54
392 47 Kalmar
0480-47 87 77
0733-50 71 00
sekreterare@klatterforbundet.com

Ledamot

Malin Herzig
Robert Almstromsg. 8, 5 tr
113 36 Stockholm
08-30 45 43
0706-56 21 04
ledamot@klatterforbundet.com

Suppleant

Magnus Glans
Raketgatan 13
413 20 Göteborg
031-145594
0708-49 49 88
Magnus.g@cmhammar.com

Suppleant

Janne Pemberton
Sömmerskevägen 26
982 38 Gällivare
0970-121 05
0703-12 08 40
jannep@kilkeny.nu

Valberedning

Rafael Jensen
031-46 5185
Ingo Sundberg
070-535 72 51
Fidde Jönsson
070-6741 860

Utbildningskommittén

Panda Ekvall
Lokförargatan 17b
222 37 Lund
0703-50 33 05
utbildning@klatterforbundet.com

Tävlingkommittén

Anna Furén
Welandersv. 12
112 50 Stockholm
0736-79 34 63
tavling@klatterforbundet.com

Expeditionskommittén

Rafael Jensen
Allhelgonagatan 12
415 13 Göteborg
031-46 51 85
expedition@klatterforbundet.com

Accesskommittén

Ulrika Tieg
+47 23 22 05 51
+47 93 49 47 16
access@klatterforbundet.com

Säkerhetskommittén

Roger Pyddoke
Kyndelmässogränd 7
126 37 Hägersten
sakerhet@klatterforbundet.com
Mobil: 0705-19 89 86

Kebkursansvarig

Mikael Amlert
Trafikinspektörsvägen 3
981 34 Kiruna
0705-68 00 91
mikael.amlert@arcticalpin.com

Förbundskapten

Lars Högström
PI 3386
437 34 Lindome
0704-67 74 84
lars.cronlund@transportgruppen.se

Förbundsläkare

UIAA anti-doping kommission, (Ledamot)
Anders Söderlund
Västra Finnbodavägen 1
131 71 Stockholm
0704-91 70 43
anders.soderlund@proxima.ptj.se

Expeditionsläkare

UIAA Medicin Kommission (Ledamot)
Johan Holmgren
Karlbergs gård 4b
791 36 Falun
023-217 82
0736-79 02 54
johan.holmgren@ltdalarna.se

UIAA

Säkerhetskommision (Ledamot)
Martin Nilsson
Centrumslingan 49
171 45 Solna
0735-00 00 27
mn@drnil.com

ICC Regel Kommission

(Ordförande)
Åke Nilsson
Krukmakargatan 36
118 51 Stockholm
0707-30 28 32
nilsson@geoscope.se

Bergsport redaktion

Zetterqvist förlag
Amalia Jönssons gata 16
421 31 Västra Frölunda
Alvaro Susena
031-743 21 70
alvaro@brant.se
Rikard Andersson
031-743 21 71
rikard@brant.se

ATT KÖPA FRÅN KANSLIET

Gör på följande sätt: Betala in på postgiro 67 32 65-5, skriv ditt namn och adress tydligt samt skriv vad du beställer. Alla priser inkluderar moms.

BÖCKER

Stora Klippklätterboken av Per Calleberg, 200 kr inkl porto (rekpris butik 269 kr).

Firning och Klättring Försvaret, 500 kr inkl porto.

Loggboken 80 kr inkl porto för en, 2-3 st 20 kr porto. 4-6 st 30 kr porto. 7-12 st 40 kr porto.

FÖRBUNDSMÄRKEN

SKF:s tygmärke 30 kr st inkl porto.

SKF:s pins 15 kr st inkl porto.

Instruktörsmärke 50 kr inkl ett kategorimärke inkl porto. Fler kategorimärken 10 kr st. Endast till auktoriserade instruktörer.

KOMPENDIUM

Kebnekaiseförare del 1 (kopia av Rossipals) 35 kr.

Kebnekaiseförare del 2 (leder efter 1952) 25 kr.

Porto för Kebföraren 1-2 ex 20 kr, 3-5 ex kostar 30 kr, fler än fem ex kostar 40 kr.

ATT KÖPA FRÅN FÖRFATTARE

Topprensklättring inomhus, Kurskompendium för topprenskurser, 70 kr/ex inkl moms, minst fem ex per beställning, 50 kr porto oavsett antal, bankgiro nr 5750-2361, Rasmus Jansson. Mer info: www.linkopingsklatterklubb.se/topprepskomp

Att klättra på väggarna – en handledning för inomhusklättring (60 kr + porto) pg 467 96 58-7, Johan Lindström, Godhemsgat. 13, 414 68 Göteborg. e-post: johanuk@spray.se

KLÄTTERFÖRARE

Bohusförare 2002. Beställes på www.bohusguide.tk 350 kr + frakt.

Fyrkantenområdet, 1997 120 kr. Älvsbyn-Boden-Niemisel-Piteå (pg 629 41 10-9, Luleklättrarna).

Klättring i Göteborg, Göteborgs Klätterklubb, 350 kr, beställes via www.gbg-guiden.info

Halmstadförelsen, Halmstad KK, 120 kr inkl frakt, pg 48 45 03-8.

Jämtland, Östersunds KK.

Klättring i Sverige 1996, 37 klippor – 450 leder! 290:- Pg 168 34 23-6, Patrik Leje.

Klättring Bouldering i Rosendal, (1996) Örebro 60:- Pg 49 11 39-2.

Bouldering i Närke (2000) 70:- Pg 49 11 39-2.

Sportklättring i Västervik, Linköping och Höglandet, 1999, 150:- Pg 479 51 96-7.

Stegeborg och Söderköping 2001, Björn Holst, 0121-400 54.

Uppsala, Uppsala Klätterklubb.

Umeå, Umeå Klätterklubb.

Ågelsjön, 1995, 198:- Pg 476 11 16-5, Fredrik Schlyter.

KOMPENDIER

Klättring – handledning för nybörjare. Officiellt kurs- och nybörjarkompendium. Priset inkluderar moms. Enstaka ex beställes genom att sätta in 70:- på bg 5465-3324, Verbio AB.

Vid beställningar under tre ex tillkommer 20 kr i porto. Större beställningar görs skriftligen till Bogi Palfay, Lidköpingsvägen 7a, 121 39 Johanneshov, bogi@verbio.se. Vid beställning av fler än 30 ex ges 5% rabatt.

Höghöjdsmedicinskt kompendium, 95 kr plus porto. Beställes direkt genom författaren, Johan Holmgren, Karlbergs gård 4b, 791 36 Falun, tel: 0736-79 02 54.

Daniel Bidnerfondens brevkort. Tio olika brevkort med kuvert. Unika fotomotiv. 140 kr (inkl porto 40 kr) pg 97 05 64-1.

Svensk klättring – pionjärerna 180 kr inkl. porto och moms. Pg 618 93 95-4.

Arboga Klätterklubb
Ann Cedvén
Runeberg
732 97 Arboga
0589-501 64

Avesta Klätterklubb
Kalle Andersson
Myrgatan 38 a
774 40 Avesta
0226-54 110

Billings Klätterklubb
George Peterson
Kungsgatan 1
541 31 Skövde
0500-48 60 04
Pg 524519-6

BlocStar Boulderklubb
Jenny Bäckström
Postiljonsvägen 44 nb
122 47 Enskede
073-344 20 89

Bohusläns Klätterklubb
Rikard Larsson
Skredvikshogen 7
451 95 Uddevalla
070-773 67 84
Pg 4169907-5

Borås Klätterklubb KFUM
Anne Vainonen
Alvestagatan 32
504 33 Borås
033-12 35 38
Pg 579259-3

Bromma KFUM-KFUK
Jonas Thorén
Box 140 23
182 34 Stockholm
073-339 12 10

Dalarnas Klätterklubb
Kasper Kotake
Fagervägen 19
780 41 Gagnef
023-34 324
Pg 617440-3

Eskilstuna Klätterklubb
Box 6030
630 06 Eskilstuna
073-022 42 69
Pg 12 80 29-6

**Friluftsrämjandet
Klätterklubb Skellefteå**
Kjell Carlén
Humlegatan 28
931 39 Skellefteå
0910-392 42

Gällivare Klätterklubb
Jan Pemberton
Sömmerskevägen 26
982 38 Gällivare
0970-121 05
Bg 5868-5843

Gästrike Klätterklubb
Minna Carlson
Kyrkvaktargatan 5B
802 81 Gävle
Pg 4308268-4

Göteborgs Klätterklubb
Box 11076
404 22 Göteborg
031-43 13 86
Pg 726169-6

Halmstad klätterklubb
Slottsmöllan
302 31 Halmstad
035-18 86 00
Pg 484503-8

Hexans Klätterklubb
C. Fransén
Edwardsväg 14 1
444 60 Stora Höga
0303-79 89 87
Pg 421218-9

**Hvitfeldskas Klätter-
och Friluftsklubb**
Johan Lindström
Rektorsgatan 2
411 33 Göteborg
031-3670674/88

Härjedalens Klätterklubb
Martin Hallén
Olskroken, Rallbo
820 50 Los
0657-310 22

Höga Kusten Klätterklubb
Per Ohman
Maltvägen 22
894 31 Själevad
0660-173 93
Pg 859096-0

**Höglandsklättrarna,
Småland**
Johan Ragnarsson
Vetlandavägen 26
575 38 Eksjö
0381-160 19
Pg 609833-9

Jönköpings Klätterklubb
Racket centrum
Mässvägen 1
554 54 Jönköping
Pg 148519-2

Jösse Klättersällskap
Stefan Strandberg
Alvägen 2
671 41 Arvika
0703-00 77 93
Pg 468912-1

Kalmar Klätterklubb
Fredrik Nilsson
Gripigatan 38
392 30 Kalmar
0480-41 18 25, 073-701 29 88
Pg 221533-3

**Karlskrona
Bergsport Förening**
Örjan Nolén
Box 17
371 32 Karlskrona
0455-151 76
Pg 8354378-5

Karlstads Klätterklubb
Mattias Hedberg
Schervingegatan 11
681 35 Kristinehamn
0550-41 11 24
Pg 4548024-1

Kiruna Klätterklubb, K3
Kiruna Brottofferjour
Trädgårdsgatan 11
981 31 Kiruna
0980-150 80
Pg 352622-5

Klätterklubb Granit
Palmgren
Ängsvägen 4
375 34 Mörrum
0454-508 49

Klätternverket Klätterklubb
Trevor Cooper-Williams
Marcusplatsen 17,
Diselverkstan
131 34 Nacka
08-641 10 48

Linköpings klätterklubb
Johan Lindström
Rydsvägen 5a
584 31 Linköping
070-22 100 33
Bg 5104-8742

Luleklättrarna
Mats Petersson
Adjunktvägen 27
977 53 Luleå
Pg 6294110-9

Malmö Klätterklubb
David Blixt
Lagmansgatan 6B
214 66 Malmö
040-92 92 50 / 0707-72 71 90
Pg 6450247-9

Nordingrå Klätterklubb
Janne Smedberg
Petsamovägen 8
870 31 Mjällom

Norrköpings Klätterklubb
Louise Sixtensson
Lillsjövägen 6c
616 34 Åby
0709-20 39 98
Pg 430 16 34-4

Oxelösunds Klätterklubb
Lotta Lönnmo
Smålandsvägen 4b
611 56 Nyköping
0155-21 68 32
Pg 407958-8

Postens klätterklubb
Posten Sverige AB
Hälsocenter,
Terminalvägen 24
105 00 Stockholm
08-781 28 93

**Skellefteå Klätterklubb
KFUM**
Skellefteå Klätterklubb
Stationsgatan 19
931 32 Skellefteå
0910-108 58
Pg 4359548-7

Skånes Klätterklubb
Ordförande Tina Yu
Östra Torngatan 2
224 68 Lund
046-37 28 13
Pg 967107-4

Slagörnerbergets KK
Peter Björklund
Ramselevägen 18
833 35 Strömsund
Pg 649131-8

Solna Klätterklubb
Rickard Sörenström
Banvaktsvägen 20
171 48 Solna
08-730 00 93

Stockholms Klätterklubb
Dick Andersson
Kindstugatan 10-12
111 31 Stockholm
073-026 64 35
Pg 151553-5

Storumans Klätterklubb
Claes Hedin
Trädgårdsvägen 13
923 32 Storuman

Sundsvalls Klätterklubb
Joakim Jenhagen
Furbergsgatan 10
856 43 Sundsvall
060-12 02 79

**Söderköpings
Klätterklubb/
friluftsrämjandet**
Björn Karlsson
Backgatan 6
614 32 Söderköping
0121-100 92
Pg 516982-6

**Tunabergs Högfjäll-
och Klätterklubb**
Tommy Schultz
Karlsund, Vena
577 92 Hultsfred
0495-601 33

Umeå KFUM
Petra Rantatalo
Järnvägsallén 20
903 28 Umeå

**Umeå Klätter-
& Högfjällsklubb**
Box 7044
907 02 Umeå
090-19 37 62
Pg 518863-6

Uppsala Klätterklubb
Kristin Boye
Ålgstigen
740 10 Almunge
0734-23 13 17
Pg 818491-3

Vara Klätterklubb
David Johansson
Odengatan 13
534 31 Vara
0708-15 15 98

Varbergs Klätterklubb
Jan-Anders Eliasson
Utmarksgatan 12
432 75 Träslövsläge
0340-673 328
Pg 417188-0

Visby Klätterklubb
Jenny Sander
Torsgård
621 73 Visby
0707-39 01 79
Bg 834002-1206

Värnamo Klätterklubb
Tomas Andersson
Västbovägen 10B
331 33 Värnamo
070-583 10 20

Västerås klätterklubb
Torsne
Rekylgatan 14 7tr
723 38 Västerås
Pg 6208461-1

Westerviks Klätterklubb
Södra Varvsgatan 50
593 31 Westervik
0490-155 10
Pg 4795196-7

Åby Klätterklubb
Anders Rylén
Klingestedsvägen 28
616 91 Åby
011-611 65
Pg 6393370-9

Åredalens Klätterklubb
Jonas Brunneymyr
Tottvägen 89
830 13 Åre
0647-51 402
Bg 5482-6615

**Årjängs Klätterklubb
Friluftsteknik**
Årjängsskolan
Box 908
672 29 Årjäng
0573-141 49

Ölands Klätterklubb
Hans-Gustaf Ekholm
Nyborgsgatan 13
387 20 Borgholm
0485-822 22

Örebro Klätterklubb
Joakim Victorin
Christinelundsvägen 39
713 30 Nora
0587-15 366
Pg 49 11 39-2

Östersunds Klätterklubb
Arne Nordin
Skogsvägen 13 B
832 00 Frösön
063-10 11 41
Pg 838608-8

Österåkers klätterklubb
Sandra Ehlers
Margaretelundsbacken 3
184 61 Åkersberga

Vill du komma till en klubb
hemsida kan du gå in på
www.klatteforbundet.com
Där finner du länkar till de
klubbar som har hemsidor.

Har du problem med ditt medlemskap, till exempel att du inte får Bergsport, måste du kontakta din egen klubb. Från kansliet eller redaktionen kan vi tyvärr inte göra några adressändringar.

TRE ÅR MED

BRANT

magasinet för riktiga skidåkare

puder
jam
topptur
skare
bult
heliski
kanada
trad
mtb
etta
friends
espresso
åtta
alperna
gri gri
goggles
yosemite
telemark

I höst har vi inspirerat skidåkare och klättrare i drygt tre år.
Låt dig inspireras du med, läs **BRANT**

www.brant.se

bergsguiden

som leder dig den rakaste vägen till utrustningen och arrangemangen.

Prispress på säkerhet

ROCK EMPIRE
Kilset

Duo 1-5..... **275:-**
Alu 1-9..... **555:-**
Mässing 1-8..... **415:-**

Allt för klättring
NORTHSTAR .SE
tel 0970-25183

Klätternkurs Kalymnos, Grekland
29 SEPTEMBER, 2 PLATSER KVAR
Tag chansen till att utveckla dig som klättrare med en givande 5 dagars kurs i den grekiska solen
Info och anmälan
Escaping the System
070-649 50 58
anita.rosten@aventyrspanan.com

 escaping the system

www.fritidsbutiken.com

Ta ett säkert grepp med en annons i

BERGSPORT

LGJ Klätter & Högfjäll
Happstavägen 41, 89194 Sjäalavad
Tel. 0660-73237

www.KlatterochHogfjall.com

Klätterutrustning för både sommar och vinter

wått & tårrt

Köpmangatan 7 i Sundsvall
060-12 71 71

BERGSPORT

- Din bästa vän en regnig dag!

Sveriges mäktigaste ordförande

Namn: Niklaes Nathén

Ålder: 31

Kommer från: Borås

Bor i: Östersund

Familj: Sambo

Yrke: Sjuksköterska

Gör på fritiden: Klättrar mest, annars all form av friluftsliv

Klättermeriter (med glimten i ögat):
Kom helskinnad från nedan!

Bästa klätterminnet: Leden Prästen på Lofoten innan ovädret.

Värsta klätterminnet: Leden Prästen på Lofoten efter ovädret!

Att vara ordförande i SKF är ett tufft jobb, hur vågar du?

– Har alltid tyckt om utmaningar och utvecklingsarbete, klätterförbundet är en organisation som växer och är i förändring. Att få leda en sådan organisation såg jag som en givande utmaning.

Varför ställer du upp?

– Upplever att jag har mycket tankar och idéer kring klättringen i Sverige. Därför kändes det rätt att engagera sig i förbundet

Hur har det gått hittills, har posten motsvarat dina förväntningar eller är du redo att kasta handduken redan?

– Arbetet i förbundet har hittills gått bra och mina förväntat har nog stämt i stort. Upplever att jag får så mycket positivt tillbaka genom att vara engagerad i förbundet så ännu blir det inget tal om att kasta in handduken!

Vilka är de viktigaste frågorna du vill driva under din tid som ordförande?

– Att förbundet skall bli mer attraktivt för medlemmarna, det skall kännas meningsfullt att vara medlem i klätterförbundet. Sedan hoppas jag att SKF kan öka klättrares medvetenhet om access i Sverige, vi har inte råd att fler berg stängs för att vi som klättrare inte sköter oss.

Vad tror du att du kan lära dig under din mandatperiod?

– Hoppas kunna lära mig mer om vilka klätteresurser det finns i Sverige på alla olika plan och hur de kan nyttjas och utvecklas.

Vad är det bästa med att vara ordförande i SKF?

– Att få träffa massor av människor som brinner för klättring.

Och så en stil-/kunskapstest:

Bult, kil eller block?

– Varierar efter humör

Pizza eller Sushi?

– Pizza

Espresso eller Brygg?

– Espresso

När grundades SKF?

– 1973

När kom första Bergsport ut?

– Det var nog ett par år sedan!?

Första kvinna som klättrade Trollväggen?

– Hm... var lite svårt, kan inte ens komma på vem som var första mannen.

Niklaes klättrar
Lattjo 6+ på "hemlig"
klippa i Bohuslän.
Bild: Jan Pemberton

KLÄTTERMUSEN

S A F E T Y   O U T D O O R   E Q U I P M E N T   F R O M   S W E D E N

HILD - Hon var en vacker valkyria
som serverade mjöd till krigarna i Valhall.
Den här jackan tål en hel del väta med andra ord.
Fyllningen är PRIMALOFT ONE.
Den bästa syntetiska fyllningen i överlappande konstruktion
utan kalla partier. Som värmeplagg under skal eller som
varm och skön jacka, helt enkelt.
VIKT 490 gram. Storlek M.
Packas lätt ihop i sin innerficka.
Finns på lager och i butik. okt- nov

www.klattermusen.se